

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Факультет історії політології та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ МЗС УКРАЇНИ

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала: студентка 6 курсу 603 групи,
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Загурна Валерія Михайлівна

Керівник: кандидат політичних наук,
асистент **Шородок Оксана Олександрівна**

Рецензент: _____

До захисту допущено:
протокол засідання кафедри №_
від «__» місяць ____ 2022 р.
Зав. кафедри _____ проф. Макар В. Ю.

Чернівці – 2022

АНОТАЦІЯ

Вивчення публічної дипломатії є досить важливою сферою політичних наук. Розглядаючи підтримку дій України на міжнародній арені лідерами та урядами високорозвинених країн стало одним із основних факторів економічного зростання, можливості проведення реформ і відстоювання державних інтересів в сучасних умовах. Це і зумовлює актуальність проблеми розвитку публічної дипломатії метою якої є просування національних інтересів держави та забезпечення її національної безпеки шляхом вивчення урядами країн іноземної громадської думки, інформування зовнішньої аудиторії про власну політику та впливу на тих, хто дану думку формує.

Ключові слова: *публічна дипломатія, економічна дипломатія, культурна дипломатія, медіа дипломатія, освітня дипломатія, цифрова дипломатія, медіа дипломатія.*

ANNOTATION

The study of public diplomacy is a very important area of political science. Considering the support of Ukraine's actions in the international arena by the leaders and governments of highly developed countries has become one of the main factors of economic growth, the possibility of reforms and defending state interests in modern conditions. This determines the urgency of the problem of public diplomacy development, the purpose of which is to promote the national interests of the state and ensure its national security by studying foreign public opinion, informing the external audience about their own policies and influencing those who form this opinion.

Keywords: *public diplomacy, economic diplomacy, cultural diplomacy, media diplomacy, educational diplomacy, digital diplomacy, media diplomacy.*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Загурна В. М.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Методологія дослідження	6
1.2. Джерельна база дослідження	11
1.3. Поняття та основні характеристики публічної дипломатії.....	17
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2. РІЗНОВИДИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ	
2.1. Особливості культурної, громадської та народної дипломатій.....	27
2.2. Розвиток економічної та освітньої дипломатії в XXI столітті	33
2.3. Цифрова дипломатія, віртуальна дипломатія та іміджева дипломатія в структурі публічної дипломатії.....	38
Висновки до другого розділу.....	43
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ 1991-2022 рр..	
3.1. Становлення та розвитку публічної дипломатії незалежної України.....	44
3.2. Особливості культурної дипломатії України.....	50
3.3. Проблеми створення Українського Інституту.....	57
Висновки до третього розділу.....	63
РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЯ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ МЗС УКРАЇНИ	
4.1. Ключові напрямки та принципи публічної дипломатії МЗС України.....	64
4.2. Мета, стратегічні цілі та завдання публічної дипломатії МЗС України ..	69
4.3. Національний бренд Ukraine Now як основа стратегії МЗС України ...	73
Висновки до четвертого розділу.....	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
SUMMARY	88

ВСТУП

Вивчення публічної дипломатії є досить важливою сферою політичних наук. Публічний, інтерактивний вимір дипломатії, який є не тільки глобальним за своєю природою, а й ключовим механізмом за допомогою якого країни сприяють взаємній довірі та продуктивним відносинам. Публічна дипломатія є одним з вирішальних факторів для побудови безпечного глобального середовища. Публічна дипломатія стала важливою темою як для практиків зовнішньої політики, так і для дослідників міжнародних відносин та світової політики.

Метою дослідження є визначення напрямків та особливостей реалізації публічної дипломатії України 1991-2022 рр..

визначена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Охарактеризувати теоретичні засади публічної дипломатії, її виникнення, «еволюцію та сучасний вигляд».
2. Дослідити «особливості становлення та розвитку публічної дипломатії незалежної України.
3. визначити ключові напрямки, принципи, мету та завдання публічної дипломатії МЗС України.
4. Стратегія публічної дипломатії МЗС України.

Об'єкт дослідження: публічна дипломатія.

Предметом дослідження є ключові напрямки розвитку публічної дипломатії України 1991-2022 рр..

Методи дослідження. використання методів, підходів і принципів сприяє розумінню місця та ролі публічної дипломатії у світі та в Україні загалом.

Для виконання поставлених завдань використовується багато загальнонаукових, логічних та емпіричних методів дослідження. На основі історичного підходу публічна дипломатія розглядається як динамічне явище, на формування та трансформацію якого впливають різноманітні обставини даного історичного періоду.

Структурно-функціональний підхід виділяє структурні елементи публічної дипломатії, такі як: суб'єкти, інституційні рамки, цілі, механізми, інструменти, аудиторії, а також простежує взаємозв'язки між ними, таким чином визначаючи реальні та потенційні можливості публічної дипломатії, які впливають на просування стратегії Міністерства закордонних справ України.

Використання системного підходу дає змогу охарактеризувати публічну дипломатію як неодмінне, але складне та багатогранне явище.

В емпіричному методі використовується документальний аналіз, що дозволяє виявити ключові положення законодавства, інших офіційних документів України.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел та summary англійською мовою.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Методологія дослідження

На сьогодні публічна дипломатія є невід'ємними та ефективними механізмами зовнішньої політики та національної безпеки провідних держав світу, а також міжнародних організацій. Сам термін публічна дипломатія виник як спроба дистанціювання від негативного забарвлення феномену пропаганди після 2 світової війни. вважається, що вперше термін «публічна дипломатія» використав у 1965 р. Е. Гулліон у зв'язку із заснуванням при Школі права та дипломатії ім. Флетчера при Університеті Тафтс Центру публічної дипломатії ім. Едварда Р. Мерроу. На той час даний центр визначив в одній із своїх праць, що «публічна дипломатія має справу із впливом суспільних соціальних установок на формування та здійснення зовнішньої політики. Це охоплює виміри міжнародних відносин поза традиційною дипломатією... включаючи формування урядами громадської думки в інших країнах; взаємодію приватних груп та інтересів в одній країні з такими в інших... та міжнаціональний потік інформації та ідей».

Беручи до уваги визначення Х. Тача, можна вважати що, публічна дипломатія є «процесом комунікації уряду з закордонними слухачами, яка планує донести розуміння завершальною власних ідей та ідеалів, установ та культури, а також державних планів та теперішньої політики» Національний департамент США окреслює термін «публічна дипломатія» як «програми, що підтримуються з боку уряду і які цілеспрямовані на сповіщення чи вплив на народну думку іноземних країн через видання, кінопродукцію, заміну у сфері культури, радіомовлення та телевізю».

У ширшому розумінні публічна дипломатія у США знаходить свій вираз, спочатку, у людських контактах та межах навчальних програм, освітніх та культурних змінах, а так само у відкритому дипломатичному діалозі. Загалом культове знаряддя публічної дипломатії –це колективні привселюдні заходи

(відвідини, тренінги, форуми, пресконференції, народні дебати, різні задуми, дослідження, видання, радіо-, теле-, кінопродукція тощо), покликані донести необхідну інформацію про США до світової громадськості [7, с. 4].

У 1990-ті рр., коли зявилося нове покоління експертів у культурній дипломатії, а теорії про політичну комунікацію та концепцію маркетингу прийшли у зовнішню політику країн, термін «публічна дипломатія» став домінувати у практиці та дослідженнях. але досі немає загального сталого визначення цього терміна. Різні галузі знань - історія, міжнародні відносини, політична комунікація, маркетинг, антропология, соціологія та ін. – пропонують своє бачення даного терміна.

На початку 2000-х років фахівці у галузі міжнародних відносин дали своє визначення терміну «публічна дипломатія». Публічна дипломатія стала визначатися як засіб формування зарубіжної громадської думки задля досягнення бажаних геополітичних цілей. відомий вчений Дж. Най розширив дане тлумачення терміна, включивши до нього розроблені ним положення про «м'яку силу».

він зазначає, що публічна дипломатія – це засіб просування «м'якої сили» держави, яка, у свою чергу, має три джерела:

- цінності внутрішньої політики та соціального порядку;
- культура країни;
- зовнішня політика.

Тому публічна дипломатія займається просуванням цих трьох джерел «м'якої сили» держави у вигляді трьох методів Перший метод – це щоденна комунікація із закордонною аудиторією для пояснення зовнішньої політики держави. Другий метод - здійснення кампаній, спрямованих на просування бренду держави. Третій метод - проекти, спрямовані на побудову рівних взаємин між країнами.

Окрім цього, у 2000-ті роки. фахівці у сфері політичної комунікації запропонували такі визначення терміна «публічна дипломатія».

Висоцький О.Ю. стверджує, що публічна дипломатія складається з трьох вимірів:

- перше стосується того, як держави чи недержавні актори розуміють зарубіжні культури, настрої чи поведінку зарубіжних держав;
- другий вимір стосується побудови відносин між країнами;
- третій вимір є впливом думки і поведінки зарубіжної цільової аудиторії.

Всі ці виміри відносяться до комунікаційної функції публічної дипломатії і з цієї позиції освітні, інформаційні, культурні проекти публічної дипломатії, і навіть її проекти у сфері просування позитивного бренду є комунікаційними, тобто спрямованими на побудову діалогу.

Інше визначення публічної дипломатії в рамках політичної комунікації відноситься до її трьох елементів: інформації, впливу, залучення.

Інформаційні проекти – це реагування на інформацію чи дезінформацію, що йде із боку зарубіжної публіки. Такі програми мають короткостроковий ефект. вплив – це довгострокові кампанії, спрямовані на поступову зміну думки чи відносини закордонної цільової аудиторії щодо певного питання. Зрештою, залучення це побудова довгострокових партнерських відносин між країнами.

Інші галузі знань – історія чи антропологія – також дають визначення терміна «публічна дипломатія». Історики продовжують дискутувати про тотожність і різницю термінів «публічна дипломатія» та «культурна дипломатія». Ця широка та давня дискусія зводиться сьогодні до двох поглядів.

Перша стверджує, що термін «публічна дипломатія» є синонімом терміна «культурна дипломатія», оскільки і та, й інша дипломатії мають політичні цілі та спрямовані на формування громадської думки за кордоном.

Друга думка схиляється до думки, що необхідно розділяти публічну та культурну дипломатії, оскільки публічна частіше реалізує політичні проекти, займається пропагандою, а дипломатія в галузі культури націлена на

встановлення стабільних, рівних, довгострокових та двосторонніх відносин між країнами.

Сьогодні серед істориків виділяється визначення американського вченого Н. Кулла. Він зазначає, що публічна дипломатія – це проекти у сфері культури, програми обмінів, короткострокові інформаційні кампанії (advocacy), міжнародне мовлення та моніторинг зарубіжної громадської думки (listening) .

Новиною у цьому визначенні публічної дипломатії є два компоненти – інформаційні кампанії та моніторинг зарубіжної громадської думки. Н. Кулл стверджує, що сьогодні ефективність публічної дипломатії залежить від наявності діалогу між урядом однієї країни та зарубіжним суспільством. встановлення цього діалогу можливе, якщо уряд вивчає всі сигнали, оцінки, думки, що йдуть із боку зарубіжного суспільства. Це і є процес своєрідного «вслуховування» у думки, які висловлює протилежний бік .

Далі йдуть реакція у вигляді інформаційних кампаній з метою корекції свого іміджу в закордонному суспільстві та діалог з тими, хто висловлює негативні та позитивні судження. Значення робіт Ніколаса Кулла полягає в тому, що він ввів у науковий обіг ідею про діалог у публічній дипломатії як новий спосіб підвищення її ефективності. він вказує, що публічна дипломатія – це проекти в галузі культури, програми обмінів, короткострокові інформаційні кампанії (advocacy), міжнародне мовлення та моніторинг зарубіжної громадської думки (listening) [16.c.17].

Новизною в даному визначенні публічної дипломатії є два компоненти – інформаційні кампанії (advocacy) і моніторинг зарубіжної громадської думки (listening). Н.Кулл стверджує, що сьогодні ефективність публічної дипломатії залежить від наявності діалогу між урядом однієї країни і зарубіжним суспільством.

Іншими словами, науковці, які використовують у своїх дослідженнях термін «публічна дипломатія», а не «культурна дипломатія», схильні поєднати всі форми та методи двох варіантів дипломатії в одне поняття –

публічна дипломатія. Ми також приходимо до висновку, що термін «публічна дипломатія» може бути використаний як рамкове та широке поняття для опису діяльності урядів на міжнародній арені в таких галузях, як культура, освіта та інформація.

Історики, культурологи та антропологі більш розширено тлумачать термін, включаючи у публічну дипломатію традиційні форми дипломатії у сфері культури – програми обмінів, виставки, спортивну дипломатію та поширення культурних цінностей держави за кордоном.

У цьому дослідженні ми слідуватимемо термінології, яку використовують науковці щодо публічної дипломатії. Однак через різноманітність визначень ми оперуватимемо наступною дефініцією.

Публічна дипломатія – це урядовий механізм, націлений на реалізацію зовнішньополітичних завдань і включає такі методи, як:

- 1) інформаційні проекти (пропаганда);
- 2) освітні та культурні обміни;
- 3) проекти у мережі Інтернет (цифрова дипломатія).

Високі темпи технологічного прогресу сприяли швидкому формуванню нових концепцій публічної дипломатії з використанням інтернет-технологій та соціальних мереж (наприклад, «публічна дипломатія 2.0», «цифрова дипломатія», «твіттер-дипломатія»), що стало особливо актуальним із середини першого десятиліття XXI ст. і залишається досі.

Можливості та загрози застосування таких технологій у міжнародній політиці розглянуті у працях американських дослідників Н. Кулла, Л. Хатіб, У. Даттона, М. Телвала.

Основною відмінністю нових методів дослідження є можливість використання цільової аудиторії як активних акторів політичного процесу у своїй країні на користь зацікавленої зарубіжної держави.

1.2. Джерельна база дослідження

Під публічною дипломатією сьогодні можуть розумітися різні форми міжнародного співробітництва – від взаємодії громадських інститутів, що функціонують з різних боків державних кордонів, до експертного діалогу з питань сучасності. Більше того, у термінології є смислові нюанси між поняттями «публічна дипломатія», «суспільна дипломатія», «народна дипломатія» та деякими іншими, однак у науковому дискурсі їх прийнято співвідносити з єдиним англomовним терміном *public diplomacy*, а тому їх можливо розглядати як взаємозамінні.

Враховуючи англomовне походження терміну «публічна дипломатія», доцільно розглянути основні варіанти перекладу слова *public*. *Public* – громадський, публічний, відкритий, загальнодоступний, народний. Як відомо, основою легітимної державної політики будь-якої держави є врахування громадської думки, думки публіки, через формування якої можна змінювати політику іншої держави. На цьому побудована концепція публічної дипломатії. Це складає її сутність як інструменту глобального управління [49].

Однак якщо раніше саме держава виступала автором і кінцевим бенефіціаром альтернативних форм міжнародної комунікації (як приклади можна назвати й організації, такі як USAID, Британська рада, Інститут Конфуція, та яскраві події проти/на підтримку тієї чи іншої політики – маніфестації, конференції, кампанії), то сьогодні держава (і конкретна, і як інститут загалом) цілком може ставати об'єктом (якщо не жертвою) перед активністю емансипованого громадянського суспільства, схильного до транснаціонального сприйняття.

Проблемам публічної дипломатії та її застосування у політичних процесах приділяли увагу багато зарубіжних та вітчизняних авторів.

Американські вчені Е. Гулліон та А. Хоффман наприкінці 1960-х рр. першими спробували дати наукове визначення цього феномену, центральною тезою якого стало визнання появи нового методу зовнішньої політики, за

допомогою якого уряд однієї країни формує громадську думку щодо питання серед населення зарубіжної держави .

Сьогодні є десятки варіантів визначення терміна «публічна дипломатія». Для нашого дослідження ми відібрали ті визначення, які здобули визнання серед науковців, експертів та практиків публічної дипломатії.

«Публічна дипломатія» має довгу історію входження до політичного, дипломатичного та наукового дискурсів. вперше цей вислів з'явився в газеті «Нью-Йорк Таймс» у 1871 р. у статті, яка розповідала про дискусії в Конгресі США щодо можливої секретної анексії іспанської колонії на території сучасної Домініканської Республіки. Під час цих дискусій у Конгресі і було вжито вираз «публічна дипломатія» як протиставлення секретної дипломатії та зовнішньої політики адміністрації США.

Надалі Перша світова війна, таємна дипломатія європейських держав та подальше розсекречення документів МЗС у Росії та Німеччині та, нарешті, яка містить в собі елементи інтернет-активності про необхідність нової відкритої та багатосторонньої дипломатії закріпили за терміном «публічна дипломатія» сучасну форму дипломатичної активності під контролем суспільства. Однак багато експертів, які публікували статті про міжнародну політику, використали цей термін для опису діяльності, спрямованої на відкриття дипломатичних секретів [13.с.23].

У 1950-ті рр., коли такі комунікаційні механізми, як радіо та телебачення, стали застосовуватися для ведення зовнішньої культурної політики та пропаганди, термін «публічна дипломатія» став мігрувати від опису дипломатичної та журналістської практики до позначення дій уряду у сфері інформаційної політики на міжнародній арені. У 1953 р. відомий експерт, вчений і громадський діяч США У. Ліппман у своїй колонці в газеті «вашингтон Пост» поєднав три поняття – публічна дипломатія, пропаганда та психологічні операції – у єдиний термін «публічна дипломатія» [13.с.24].

Нарешті, в 1965 р. декан Школи з міжнародних відносин Університету Тафта США Е. Гулліон висунув свою дефініцію публічної дипломатії, яку

зазвичай вчені вказують у своїх працях як перше визначення публічної дипломатії.

Е. Гулліон визначив публічну дипломатію як сукупність проектів Інформаційного агентства США і сказав буквально так: «Публічна дипломатія впливає на ставлення зарубіжної цільової аудиторії до зовнішньої політики; вона вирощує громадську думку в інших країнах; вона встановлює комунікацію між дипломатами та журналістами; і вона створює міжкультурну комунікацію».

З цього визначення випливає, що публічна дипломатія ставилася скоріше до інформаційної діяльності або тієї діяльності, яка сьогодні називається політичною комунікацією, а не до проектів у галузі культури та освіти. Дане визначення Е. Гулліона міцно увійшло історіографію питання й у науковий обіг, оскільки він виявився першим експертом, який зумів відокремити «позитивну» інформаційну діяльність США від пропаганди.

На той час пропаганда отримувала значну кількість нарікань з боку американського академічного співтовариства як інформаційна діяльність США, що несе у собі щось негативне для будівництва взаєморозуміння у світі [4].

У результаті публічна дипломатія стала означати швидше всього інформаційну діяльність, спрямовану на досягнення тих же цілей, які формально стояли перед програмами культури та освіти: побудова довгострокових відносин між країнами, поширення позитивного образу та ін.

Однак протягом наступних 30-40 років термін «публічна дипломатія» рідко використовувався у науковій та практичній основі. визначення, дане Е. Гулліоном, створювало широкі рамки для інтерпретації зовнішньої політики у галузі культури, освіти та інформації. До кінця «холодної війни» дискурс про зовнішню культурну політику домінував у теорії та практиці.

Такому стану речей сприяло жорстко негативне ставлення багатьох американських діячів культури та політиків до терміну «публічна

дипломатія», який мав на увазі, на їхню думку, елементи пропаганди та недовіри.

Вивченням одного з ранніх напрямів публічної дипломатії, що використовується в роки холодної війни (70-ті та 80-ті рр. XX ст.) і відомого як «культурний імперіалізм» займалися такі вчені, як П. Холлендер, Г. Шіллер, Ю. Поігер, Р. Крус, К. Леш, Н. Хомскі, а. Буллок та О. Стеллібрасс. Основними інструментами цього напрямку публічної дипломатії були соціокультурні технології (кінематограф, музика, поп-культура) з обмеженим використанням ЗМІ (переважно радіо) того періоду. Можна стверджувати, що період «культурного імперіалізму» був «прообразом» сучасних концепцій публічної дипломатії, у якому робилися перші спроби цілеспрямованого впливу на зарубіжну аудиторію.

Терористичний акт 11 вересня 2001 р. у США, став потужним каталізатором для глибокого аналізу результативності програм публічної дипломатії. Тому перша половина першого десятиліття XXI ст. була присвячена пошуку відповіді питання про результативності програм публічної дипломатії. Можна стверджувати, що для досягнення цієї політичної мети виникли важливі технологічні можливості у вигляді інтернет-технологій, що активно розвиваються, а також мережі мовлення, що розширюється, різних телеканалів за кордоном.

Глобальність, різнорідність цифрових технологій, просторе застосування соціальних мереж, приведена віртуалізація земної кулі через пандемію COVID-19 та інтенсивне розповсюдження інформації заклали нові правила до публічної дипломатії. У даному контексті швидко збільшується роль медіа та цифрових технологій у створенні іміджу країни. В дійсності є також обширний спектр недержавних учасників, які допомагають державам у виділенні національних уподобань та позитивної підтримки іноземних держав. Неурядові спілки, особисті компанії та інтернаціональні організації стають діяльними учасниками публічної дипломатії. Для результативного

досягнення цілей публічної дипломатії країна масово співпрацює з носіями приватної галузі в публічній дипломатії.

Роль публічної дипломатії полягає у злагодженні діалогу між націями та людьми, беручи до уваги розмаїття національних та комплексних аудиторій, а також сприяти «людській співдії» серед людей, що особливо вагомо в часи широкого задіяння цифрових технологій та соціальних мереж. Публічна дипломатія також є зняряддя для посилення народної стійкості та боротьби з гібридними небезпеками, неправдивою інформацією та фейками.

Цій найважливішій проблемі публічної дипломатії (вибудову довгострокових довірчих відносин із зарубіжною аудиторією, потенційно здатною до вирішення політичних завдань) присвячені роботи М. Леонарда, Ш. Ріордана, К. Стеда, М. Смівінга, К. Росса, Дж.Келлі, Дж. Коуена, А. арсенаулт. Для цих авторів головним завданням став пошук найефективніших форм двосторонньої комунікації із цільовою зарубіжною аудиторією. Окрім того, вчені розробили класифікацію рівнів двостороннього співробітництва (залежно від політичних цілей), а також виявили можливості кооперації у сфері публічної дипломатії між різними країнами. англійський вчений С.анхольт сформулював концепцію брендингу держав, яка набула свого розвитку в працях англійських учених І. Фена, Дж. Сзонді, К. Дінні.

Значний внесок у розвиток та уніфікацію термінології, використовуваної у сфері дипломатії та публічної дипломатії, внесли Е. Сатоу, Дж. Шукер, А. Хенріксон, Сн. Крокер.

На підставі аналізу джерел зроблено висновок про те, що публічна дипломатія є сукупністю технологій та інструментів зовнішньої політики, що характеризуються легітимністю та відкритістю, та реалізуються в рамках діяльності політичних інститутів і акторів, як державних, так і недержавних, спрямованих на реалізацію комплексної дипломатичної стратегії держави з допомогою надання населенню інформації із зарубіжних джерел з метою впливу на його політичні процеси та прийняття політичних рішень [15.с.23].

Загалом, як показав аналіз джерел, дослідники у галузі публічної дипломатії зуміли накопичити велику кількість цікавих матеріалів, розробити оригінальні наукові підходи. Очевидними є і зростання практичної значущості технологій публічної дипломатії, і підвищена увага до теми з боку провідних вчених-політологів. Тому тим більше актуальна систематизація підходів, інститутів та технологій публічної дипломатії з погляду їхньої ролі в політичному процесі.

1.3. Поняття та основні характеристики публічної дипломатії як об'єкта політологічного дослідження

Сьогодні є десятки варіантів визначення терміна «публічна дипломатія». Для нашого дослідження ми відібрали ті визначення, які здобули визнання серед науковців, експертів та практиків публічної дипломатії.

Поняття «культурна дипломатія» є досить новим у науковій літературі. Одне з перших наукових визначень поняття «культурна дипломатія» було запропоновано американським вченим Мілтоном Каммінгсом як «обмін ідеями, інформацією, цінностями, системами, традиціями, віруваннями та іншими аспектами культури з метою сприяння розвитку взаєморозуміння»

Українська дослідниця О. Разумна розглядає культурну дипломатію як сукупність прийомів, методів і практичних заходів, розроблених і реалізованих органами зовнішніх зносин та/або іншими уповноваженими державними органами, які підтримують дипломатичну діяльність держави шляхом трансляції зразків національної культури іноземній аудиторії [16 с.43].

У світлі розвитку теорії та практики відкритого суспільства, питання, пов'язані з внутрішньою та зовнішньою політикою держав, набули своєрідного нового імпульсу, внаслідок якого ці дві постійні теми політологічного дискурсу наповнюються новими змістами. Серед численних підтверджень цього, безперечно, має місце формування понять публічної дипломатії та актуалізація проблематики сучасних форм та напрямів публічної політики.

Зрозуміло, насамперед, привертають увагу теоретико-методологічні аспекти даних питань. Відомо, що публічність вважається невідомою властивістю демократії та плюралізму. Синонімічно пов'язане з такими словами, як загальнодоступність, відкритість, дозволеність, прозорість, публічність характеризують певний якісний стан суспільства.

Тим часом, на думку фахівців, «публічна політика – це дискурсивна комунікація, в основі якої знаходиться багаторівневий діалог, де виділяються

всі істотні для його учасників предмети та явища, а також переважає суб'єктна взаємодія. Це визначення дозволяє виділити ще один підхід у розумінні публічної політики – комунікативний, який передбачає існування зворотного зв'язку, а не односпрямованого. З цього погляду мається на увазі, що публічна політика означає наявність принципів, шляхів та механізмів повноцінного співробітництва громадянського суспільства з державою.

Така співпраця проявляється в активній участі громадян у процесі виявлення найактуальніших, гострих проблем, пропозиції ними шляхів та засобів їх вирішення, у контролі за виконанням усіх завдань політичними органами влади реалізації суспільних інтересів. Інакше кажучи, публічна політика є ефективною умовою для координації, коли не завжди збігаються позиції держави і суспільства. Окрім іншого, публічна політика – це способи, інститути та механізми взаємодії ключових акторів політичної системи в процесах підготовки, прийняття реалізації соціально значущих рішень [8.с.22].

А також важливо відзначити, що такі соціальні інститути як наука, культура та засоби масової комунікації (ЗМК) виступають як основні засоби реалізації публічної політики.

Публічність у зовнішній політиці, хоча має спільні риси з публічністю у внутрішній політиці, але відрізняється низкою особливостей. Однак, як би там не було, величезну методологічну значущість має те, що завжди необхідно враховувати найтісніший взаємозв'язок між цими сферами діяльності держави.

Декількома десятиліттями пізніше на початку 90-х років минулого століття один теоретик, Джозеф Най, окремо акцентуючи увагу на гуманітарній суті публічної дипломатії, виділяв 3 її функції:

- 1) повсякденна комунікація, яка призначена всебічно пояснювати характер рішень у зовнішній політиці, розкривати їх гуманітарний зміст, а також їх взаємозв'язок із культурними та моральними цінностями;

2) стратегічна комунікація, за якою організуються стратегічна інформаційна кампанія для популяризації пріоритетної лінії зовнішньої політики держави;

3) постійна співпраця зі знатними впливовими людьми та групами через різні культурні та громадські канали та академічні установи, які в тій чи іншій мірі пов'язані зі ЗМК [7.с.33].

Публічна дипломатія містить виучку інформаційних матеріалів, включаючи друковані (часописи, книги), аудіо - (радіоголоса) а також відеопродукції про країну та їх розповсюдження за кордоном по дипломатичних лініях та в Інтернет мережі.

Суб'єктами публічної дипломатії можуть виступати:

- 1) уряд та органи державної влади;
- 2) приватні групи інтересів та окремі особи;
- 3) ті, хто висвітлює міжнародні відносини, тобто ЗМІ та журналісти, які в них працюють;
- 4) учасники міжкультурних комунікацій (як організації, і окремі громадяни) .

Як основні лінії здійснення публічної дипломатії проявляють себе держава (однієї країни) – суспільство (іншої країни), суспільство (однієї країни) - суспільство (іншої країни) і суспільство (однієї країни) – уряд(іншої країни) [De Me ur, Berg-Schosser]. Головну мету публічної дипломатії фахівці визначають як зміна установок як суспільства, так і уряду іншої країни з метою впливу на зовнішньополітичні рішення у сприятливий бік.

З цієї точки зору зазначимо, що докладне і всебічне роз'яснення зовнішньої політики держав іноземному соціокультурному середовищі, поширення та популяризація національно-культурних цінностей, а також організація систематичної інформаційної діяльності, що включає друковані та інші мас-медіа, різні програми, проекти та виставки є основними напрямками та механізмами публічної дипломатії.

Для публічної дипломатії мережевий принцип побудови діяльності підходить якнайкраще; через ресурсні центри, навіть невеликі, можна поширювати інформацію та підтримувати зворотний зв'язок із найвіддаленішими регіонами, а сучасні комунікаційні технології дозволяють здійснювати інформаційний обмін стабільно та дешево.

Аналіз показує, що терміни «публічна політика» та «публічна дипломатія» тісно пов'язані з одним із сучасних, популярних понять як «м'яка сила». Автор даного терміна Джозеф Най характеризував її таким чином: «Країна може досягти бажаних результатів у світовій політиці, коли інші держави хочуть слідувати за нею, захоплюючись її цінностями, наслідуючи її приклад, прагнучи досягти її рівня добробуту та відкритості. У цьому сенсі у світовій політиці важливо формувати порядок денний та залучати інших, а не лише змушувати їх змінюватися, погрожуючи військовою силою чи економічними санкціями. Така «м'яка сила», завдяки якій інші хочуть того, що й ви, не примушує, а приваблює людей» [12. с.28].

Крім цього у своїх дослідженнях фахівці використовують співзвучні вирази «м'якої сили» як «м'яка влада». Сутність «м'якої влади» полягає у здатності змінити систему соціокультурних фільтрів або «матрицю переконань», що становлять цілісність суб'єктивного сприйняття об'єкта, стосовно якого застосовується даний тип впливу [12. с. 22].

Таким чином, нині в політичних та наукових колах сформувалося більш-менш чітке розуміння публічної дипломатії. виходячи з емпіричних спостережень і теоретичних поглядів, можна стверджувати, що публічна дипломатія як цілісна система включає кілька взаємопов'язаних елементів.

Це, по-перше, максимальна прозорість, відкритість та привабливість зовнішньополітичної діяльності у культурному напрямі, а також достовірне, повне інформування про неї громадян своєї країни. По-друге, безпосереднє звернення держави до соціальних структур інших країн для оптимізації цілей та завдань своєї зовнішньої політики, при цьому неухильне дотримання міжнародно-правових норм, а також принципів рівності, співробітництва та

діалогу. По-третє, всебічне заохочення та підтримка недержавних організацій своєї країни з метою розвитку їхньої співпраці з громадськістю інших країн.

По-четверте, прямий діалог між різними співтовариствами та його організаціями різних країн з метою докладного вивчення інших держав.

При цьому основними методами публічної дипломатії є акції солідарності та підтримки, пошук консенсусу, співпраця, інформаційно-просвітницька діяльність у всіх каналах ЗМІ, покликана популяризувати політику уряду. Основна формула публічної дипломатії: від уряду – до народу.

Вищевикладені теоретико-методологічні міркування дають підстави стверджувати, що публічна дипломатія – це новий, більш розвинений, високий, якісний, культурний етап зовнішньої політики держави. Звичайно, ця теза не претендує на останню істину. Проте, з погляду міркувань, вона має право існування. вага та вплив культурної дипломатії до початку 2000-х років зросли настільки, що було введено в ужиток нове поняття «зовнішня культурна політика». У сучасній практиці міжнародних відносин термін «культурна дипломатія» використовується Францією як синонім зовнішньої культурної політики держави; в австрії, Нідерландах та Швеції – «міжнародна культурна політика», як спрямована зовнішньополітична доктрина, а у великій Британії – «міжнародні культурні відносини», що символізують міжкультурну взаємодію.

Культурна дипломатія завжди відігравала важливу роль у відносинах великих європейських країн із зовнішнім світом тому, що «економічна та військова потужність може забезпечити їй провідні позиції на міжнародній арені, але цього недостатньо, щоб завоювати серце та погляди світової спільноти».[9. с.21]

З цього погляду, публічна дипломатія служить формуванню та зміцненню позитивного іміджу країни на міжнародній арені. Якщо економічний капітал конвертується в гроші та інституціоналізується в системі прав власності, то культурний капітал може конвертуватися в

економічний капітал і бути інституціоналізований у різних формах, у тому числі у вигляді іміджу держави . а також саме культура сьогодні виходить на перший план у розвитку як внутрішнього, так і зовнішнього життя держав, оскільки вона має міцніший потенціал, ніж економічні чинники з точки зору довгостроковості та значущості.

Такі міркування спонукають до думки про те, що місце та роль соціокультурних факторів у політиці в наш час зростає. Новітня історія міжнародних відносин містить явний аргумент на користь культурної дипломатії як зовнішньополітичного інструменту: держави, які не проводять подібних заходів, незмінно перебувають на задвірках світової політики.

Зрозуміло, зовнішня культурна діяльність країн вимагає як соціокультурних, так і матеріальних ресурсів. У зв'язку з цим Процюк М., Руднева В. заявляють, що «бюджети держав - лідерів культурної дипломатії становлять не менше 1 млрд доларів на рік і, як правило, розподіляються органом зовнішніх зносин, причому інші відомства зобов'язані погоджувати з ним будь-яку культурну діяльність за межами країни» [28. с.44].

Експертна дипломатія – це галузь публічної дипломатії, сенсом якої є постійне співробітництво з носіями досвідчених кіл, професіоналів та мереж, державних та недержавних аналітичних центрів, народних та міжнародних асоціацій, придатних академічних та науково-дослідних установ, референтів та експертів через урядові ради в країні та за кордоном, а також неформальні лінії здобуття цілей зовнішньої політики країни.

Параметрами роботи публічної дипломатії у галузі експертної дипломатії є:

1. Назначати зустрічі, експертні дебати та інші заходи для викладення зовнішньополітичних повідомлень та наказів.

2. Узаконювати взаємозв'язки співпраці з головними аналітичними центрами, науково-дослідними організаціями та навчальними закладами в країні та поза країною.

3. Тісна співпраця з іноземними медіа, ЗМІ, блогерами та лідерами думок, щоб безсторонньо показувати події що відбуваються в Україні та хист нашої країни.

Науково-освітня дипломатія – це галузь публічної дипломатії, яка сприяє побудові тісних партнерських відносин з іншими країнами або областями через обмін наукою та освітньою досвідченістю; застосовувати наукові здобутки для вирішення всебічних, локальних і національних проблем; і приймати зовнішньополітичні рішення, які включають реальні дані. Науково-освітня дипломатія також організовує корелятивні умови для міжнародної співпраці в сфері освіти та науки.

Спортивна дипломатія – сфера публічної дипломатії, що виконується шляхом створення, здійснення та участі в інтернаціональних спортивних подіях. Спортивні заходи – це платформи для контакту на усіх рівнях, у тому числі серед звичайних людей. Спортивні відношення вносять великий внесок у посилення міжкультурного діалогу та підняттям міжнародної відомості країни.

Вважається, що ЗДУ здійснюватиме цей напрямок у щільній координації та співробітництві з Міністерством молоді та спорту України, спортивними союзами, Національними олімпійськими радами та міжнародними спортивними організаціями.

Цифрова дипломатія – це галузь публічної дипломатії, яка визначає використання та взаємодію з цифровими методами та платформами для захисту національних уподобань. Професійне та постійне використання соціальних мереж та цифрових майданчиків дає змогу налагоджувати пряме спілкування з іноземними громадянами з ціллю формування ствердлого погляду на Україну [10. с.22].

Таким чином, основну соціальну суть як публічної політики, так і публічної дипломатії складає процес зміцнення основ громадянського суспільства. Інакше кажучи, ці два феномени передусім мають на увазі діалог уряду з субектами громадянського суспільства. Всі процеси публічної

політики та публічної дипломатії так чи інакше детерміновані культурними чинниками. Такий стан речей розширює можливості досягти прогресу у справах налагодження взаємовигідного співробітництва, стратегічного партнерства та солідарності з багатьох життєво важливих питань між країнами та народами, оскільки культурний процес за умовчанням супроводжується моральністю.

Благополучна реалізація публічної дипломатії потребує активного залучення всіх каналів сучасної культурної комунікації. При цьому необхідно безперервно розвивати інституційні, матеріально-фінансові та інші основи публічної дипломатії. У цьому сенсі особливу місію повинні виконувати система освіти та сфера соціально-гуманітарного знання. Недержавні організації виступають опорою громадської дипломатії у його сучасному розумінні, тому послідовне вдосконалення організаційно-правових механізмів своєї діяльності, своєчасне і уважне звернення до їх ініціатив, і навіть їх заохочення є гарантами благополучної діяльності всього спектра сфери публічної дипломатії.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Відтак на сьогодні серед усіх існуючих визначень публічної дипломатії (а їх у літературі – дуже багато) для її реалізації в Україні буде наріжним те, на якому зупиниться МЗС як головна координуюча структура для цього напрямку і яке буде відображене в стратегії. Публічна дипломатія має розглядатися у контексті стратегічних комунікацій держави. відповідно цей напрям має вибудовуватися як спланований послідовний системний комунікаційний процес, ініційований державою для донесення тих чи інших позицій до громадськості інших держав з метою здійснення власних зовнішньополітичних інтересів через визначені канали комунікації і з використанням наявних інструментів.

Очевидними є і зростання практичної значущості технологій публічної дипломатії, і підвищена увага до теми з боку провідних вчених-політологів. Тому тим більше актуальна систематизація підходів, інститутів та технологій публічної дипломатії з погляду їхньої ролі в політичному процесі.

Також зазначено, що в сучасній політологічній науці немає єдиного чи «класичного» визначення публічної дипломатії і багато хто розуміє під нею самостійні (без координації з урядом) комунікації різних суб'єктів із різних країн один з одним. Однак ця взаємодія може сприяти державі в реалізації його політичних проєктів за кордоном, але не є безпосередньо складовою зовнішньої політики, яку вона проводить.

Таким чином, основну соціальну суть як публічної політики, так і публічної дипломатії складає процес зміцнення основ громадянського суспільства. Інакше кажучи, ці два феномени передусім мають на увазі діалог уряду з суб'єктами громадянського суспільства. всі процеси публічної політики та публічної дипломатії так чи інакше детерміновані культурними чинниками. Такий стан речей розширює можливості досягти прогресу у справах налагодження взаємовигідного співробітництва, стратегічного партнерства та солідарності з багатьох життєво важливих питань між

країнами та народами, оскільки культурний процес за умовчанням супроводжується моральністю.

РОЗДІЛ 2. РІЗНОВИДИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

2.1. Особливості культурної, громадської та народної дипломатій

У науковій спільноті дослідження різновидів публічної дипломатії розглядається розпорошено. Така ситуація виникла у зв'язку із входженням у вжиток та науковий обіг різних форм і засобів комунікації. Теоретичне обґрунтування публічної дипломатії в державно-управлінських процесах та визначення їх рівнів і сфер застосування дотепер залишалось не визначеним. в умовах глобалізації здійснюється трата національних витоків.

Отож, будь-якій країні варто залучати увесь хист у напрямку збереження й примноження особистого та світового культурного спадку, підтримки міжнаціональної та міжетнічної згоди, взаєморозуміння, культурних відносин між країнами. Міжнародна співпраця у галузі культури має таку ж давню історію, як і у галузі політики та економіки.

Міжнародно-правова думка неоднаково визначає термін «дипломатія», іноді уподібнюючи його до міжнародного права або із зовнішньою політикою. Проте дипломатія є одним із важливих способів зовнішньої політики поряд із такими її елементами як збройні сили, розвідка, економічні зв'язки тощо.

Культурна дипломатія є різновидом дипломатії, що як способи досягнення мети застосовує культурний набуток країни: мистецтво, включаючи живопис, скульптуру, театр, кінематограф, музику; літературу (уречевлюються такі починання, як започаткування бібліотек в іноземних країнах, переклад на іноземні мови роботи національних письменників); освіту (надаються освітні програми іноземним студентам; здійснюються проекти наукового і академічного обміну, мовні програми за кордоном). Культурна дипломатія активно приміняється країнами задля підсилення

культурної співпраці, а сам термін має цілком позитивне пояснення [11, с. 118].

Термін «культурна дипломатія» запровадив американський науковець Ф. Баргхорн який ствердив його як махінацію культурними матеріалами та кадрами з метою пропаганди. Однак, зрозуміло, що сьогодні такий термін не відповідає тим цілям і завданням, які покладаються на культурну дипломатію. Сучасні науковці характеризують культурну дипломатію як різновид дипломатії, що вміщує обмін ідеями, значущостями, традиціями та іншими площинами культури або схожості [11, с. 118].

Сьогодні, в умовах утворення нової поліцентричної системи міжнародних відносин, функція культури у контексті міжнародної співпраці важко переоцінити. У ХХІ ст., коли має перевагу пріоритет вузькодержавних та вузьконаціональних уподобань, коли спостерігається падіння моральних цінностей, домінують егоїстичні та особистісні начала, розповсюджені релігійна та етнічна витримка, надивовижу значиться діалог культур як дієва перешкода суперечок глобального світу [11, с. 118].

Влада країн, усвідомлюючи свої національні завдання та задля національного забезпечення, повинна силкуватись (зокрема, видавати кошти) для посилення культурної дипломатії, поширення культурного надбання держави у світову культурну широчінь. Навички України стосовно культурної дипломатії сягає часів української революції початку ХХ ст.

У радянські часи Україна як елемент єдиної держави мала ймовірність застосовувати здобутки державної культури в дипломатії. Робота була створена на державному рівні, на державні кошти, ревізувалась центральними органами влади, активно утримувалась відповідною роботою посольств. Не менш необхідно занотувати, що у ті часи культурна дипломатія була дуже нав'язана, що зменшувало її дії та ефективність, хоча в цілому результат від усіх зусиль був, не зважаючи на всі ідеологічні втрати (не усі частини населення сприймали такий вид дипломатії).

При отриманні незалежності Україна одержала можливість самостійно створювати особисту зовнішню культурну політику, опрацьовувати нормативно-правові начала міжнародної культурної співпраці, підписувати угоди з країнами та міжнародними організаціями, співвідносно до нових умов формування приладу їх реалізації. У країні розпочався хід змінення попередньої (радянського, владного) ладу міжнародної культурної співпраці в нову, що опирається на народовладні засади, загальнолюдські цінності та національні зацікавленості. До діяльного використання інструментарію культурної дипломатії Україна повертається у ХХІ ст., коли створилась крайня потреба розлогої міжнародної підтримки задля створення амбітних євроінтеграційних планів. Однак, видатна дослідниця проблем культурної дипломатії в теперішній Україні О. Розумна зауважує: «Досвід присутності української культури за кордоном доби Незалежності навряд чи можна назвати політикою культурної дипломатії або хоча б промоції культури. Однак його не можна не враховувати, розбудовуючи культурну дипломатію як політику держави, більше того – аналіз досвіду міжнародної присутності української культури є досить важливим етапом й умовою успішного старту процесу інституалізації культурної дипломатії» [13, с. 11].

Досвід створення культурної присутності за кордоном, поширення культурного набутку народу (що належить до числа зовнішньополітичних переваг як й більшості держав) обумовлена декількома причинами: культурна співпраця має створювати «сприятливий клімат» для вдалого здійснення зовнішньополітичних акцій, узаконенню за нашою країною гідного, співвідносно її геополітичному положенню, місця у світі.

Координатором культурної дипломатії країн є організація ЮНЕСКО, основа діяльності якої полягає у піднесенні діалогу між цивілізаціями, культурами й народами та базується на пошані загальнолюдських та всенародних культурних цінностей. Основні завдання ЮНЕСКО записані у статуті й полягають у підтвердженні своєрідності культур різних народів та підтриманні вільному розповсюдженню ідей усним й образотворчим шляхом.

Згенерована система погоджень, заохочення та організації культурної діяльності на міжнародному рівні дає змогу увиазнити наступні завдання культурної дипломатії України:

- пізнання закордонної громадськості з культурним нажитком Українського народу;
- послуговування культурного обміну та різних культурних задумів для підняття авторитету й утворення зручних умов для покращення співпраці в економіці та політиці;
- інформування власної громадськості з культурними нажитком інших народів;
- підтримка наукового обміну та співробітництва в цій галузі, сприянні високого науково-технологічного рівня, який відгукується зі світовими стандартами;
- співробітництво у галузі спорту, туризму;
- розповсюдження рідної мови за кордоном;
- створення іміджу української держави.

Країна залишається основним суб'єктом культурної дипломатії на міжнародному політичному майданчику, але її статус плавно зменшується внаслідок глобалізації [14, с.29].

Не зважаючи на інші теоретичні задуми, громадська дипломатія не є непоширеною (як-от культурна, спортивна дипломатія), не звужена конкретними засобами чи знаряддями (як, наприклад, віртуальна, цифрова, твіттер дипломатія) і не сконцентрована на досягненні однієї цілі (іміджева дипломатія, державний брендінг). Це спонукає дійсність та перспективність цієї концепції на мій погляд як наукових кіл, так і асів, котрі втіюють її на практиці. варто зауважити, що в україномовній науковій літературі для відмітки згаданої фігури зовнішньополітичної справи частіше використовують термін «публічна дипломатія», який є найбільш близьким за звучанням до англійського «public diplomacy» [11, с. 118].

Однак, варто вживати термін «громадська дипломатія» як рівнозначник англійському «public diplomacy», звертаючи увагу на такі доводи. По-перше, прикметник «public» в англійській мові має перелік значень, замінником переважно з яких не є українське слово «публічний», та для перекладу якого може застосовуватися не менш ніж вісім українських відповідників. Як обґрунтовано демонструє в. Єрмоленко, питання перекладу прикметника «public» виходять за рамки філологічних пояснень та є основними для вжитку самого механізму діяльності публічної сфери (public sphere) західної спільноти, у якій постава органів державної влади (public authorities) з'ясовується народом думкою (public opinion) [11.с. 83].

У політико-правовій розмові слово «публічний» застосовується задля позначення того, що обходить всіх, усього народу, не приватного. У найвживанішому терміні «публічний» – прилюдний, загальнодоступний, стосується народу. Проте у словосполученні «public diplomacy» (як і «public relations», і «public affairs» – «зв'язки з громадськістю», «PR») «public» позначає головні аудиторії громадськості. Зазвичай у словниках цей термін застосовується у множині – «publics», що зауважує наявність багатьох таких аудиторій, а не однієї «публіки», їх різних захоплень та можливості їх застосувати у взаємодії з владою [32. с. 213].

Іншими слова, буквально «public diplomacy» – це «дипломатія з громадськістю», а точніше – зв'язки міжнародного актора з закордонними цільовими аудиторіями, а не з громадськістю загалом. Застосування українського терміна «громадська дипломатія» показує неприривний зв'язок цієї події зі сферою зв'язків із народом. Задля більшості досліджень громадської дипломатії, особливо у сфері спілкування, зв'язки з народом є початковою науковою дисципліною у дослідженні цього явища новітньої міжнародної практики. У деяких наукових дослідженнях громадська дипломатія порівнюється із побудовою репутації держави та її зв'язками з громадськістю [41. с.18].

Народна дипломатія - це кулуарні контакти простих людей, громадських спілок, з метою покращення відносин, ліпшого розуміння культури, традицій і навичок громадян різних країн і їх вигідної співпраці.

Незалежні кулуарні представники громадянськості іноді відрекомендовують державу на міжнародній площадці - на форумах, симпозіумах, заходах, зустрічах, виконують роль арбітрів при перемовинах по налагодженню конфліктних ситуацій, виставляють зовнішньополітичні починання, стрімко і ефективно налагоджують контакти.

На противагу урядової дипломатичної роботи народна дипломатія виконується особами або громадськими організаціями на доброхітних засадах, у них відсутні політичні чи дипломатичні переваги, вони не фахові. Можна сказати, що це волонтерська ініціатива народу.

Народна дипломатія - це громадянська дипломатія без політичних і правничих обмежень. У ній приймають участь не політичні урядовці, а дослідники, діячі мистецтва і культури, підприємці, релігійні діячі, представники молоді, туристичні та спортивні організації. [23. с. 3].

2.2. Розвиток економічної та освітньої дипломатії в XXI столітті

Спроби визначення економічної дипломатії як терміна нині робляться багатьма закордонними дослідниками і за різними аспектами. Поміж ними простежуються й такі, де економічна дипломатія рахується академічним напрямком, котрий досліджує комплекс торговельно-економічних зв'язків і дипломатії, а також інших чинників, які співпрацюють між собою та мають значне враження на зовнішньоекономічну політику держави. Економічну дипломатію не можна аналізувати лише у контексті використання економічних механізмів та знарядь у міжнародних відносинах. Поступки чи дозволи, застосування більш кращих економічних позицій є лише способами тиску і є на кшталт показу військової сили, а особливо в позиції, коли ціль акції розташована в політичному вимірі відносин. Ці перспективи проявляються у міждержавних взаємозв'язках в умовах уникнення протидії військового характеру.

Дипломатія являється приладом виконання зовнішньої політики державною владою прийомом корисного застосування інформації й перемовин з підтримкою на представників за кордоном. Постання економічної дипломатії деякий час йшло у контексті світової економіки, економічного вчення та переміщення попиту на торговельне представництво, маркетингового постановлення підприємницьких зацікавленостей на міжнародній арені та у руслі державної економічної та політичної безпеки. Варто відзначити, що в науковій літературі ще не уклалась чітке й повноцінне визначення чи формулювання думки «економічна дипломатія», тому її тлумачення є доволі широким. Економічна дипломатія відповідно відноситься до сфери зовнішньоекономічної діяльності і за своєю сутністю являється одним із основних і найбільш дійових засобів її застосування. Економічна дипломатія в теперішньому часі - це генеральний важіль посилення міжнародної конкурентоспроможності країни, отримання конкуруючих переваг на міжнародному ринку. Тому останнім часом

найбільшого розповсюдження набули активні форми економічної дипломатії, які складають політико-дипломатичну підтримку та лобіювання минулого експорту(тенденції новопротекціонізму), численні взаємопов'язані заходи, спрямовані на поліпшення умов доступу національних компаній на зарубіжні ринки, застосування різнобічних і регіональних підприємств для виділення особистих зацікавленостей, цілеспрямований вплив на партнерів із застосуванням фінансових, ресурсних та інших засобів здійснення тиску. Тобто посилюється роль державного регулювання у галузі зовнішньої торгівлі. Підвищення призначення економічної дипломатії в теперішній системі зовнішньоекономічної роботи сприяли багато конкретних факторів [2]

Хід інтернаціоналізації й посилення взаємозв'язку світового економічного ладу, які прямують у сумісних площинах - глобальна і регіональна інтеграція.

Швидке поширення зони торгівельного господарства, поширення національних економік й їхня взаємопов'язаність за медіацією торгіві й міжнародних вкладень. все більша кількість особистості світової економіки - транснаціональних підприємств, банків, інвестиційних колективів - діють на світову політику, міжнародні відносини. Поглиблення у світовому господарстві збільшує участь економічної дипломатії, поєднуючи процес заглиблення інтернаціоналізації дійових сил й тогочасне намагання транснаціональних корпорацій привласнити цей процес своїй меті. все це підносить суть економічної дипломатії, тому що вона допомагає розвитку інтернаціоналізації в уподобаннях усіх країн і заодно протистоїть прагненням тих, хто хотів би контролювати переваги глобалізації.

Застосування прогресивних способів керування, енергозберігаючих і нових технологій. Чужоземні капіталовкладення сприяють розвитку співробітництва поміж країнами й міжнародними організаціями. Це знижує тенденцію до закритості й автаркії (самозабезпечення) економік країн. Зовнішня відкритість стає нормою.

Серед конкретних завдань, які покладають перед економічною дипломатією у галузі зовнішньоекономічних процесів України, найважливішими і найпріоритетнішими є:

- зміна форм і напрямів зайнятості України в нинішньому міжнародному розподілі праці;

- збільшення позицій наських товаровиробників у стрімких та найбільш прогресивних сегментах світового торговища, послуг, збережень і робочої сили шляхом дипломатичного акомпанементу і підтримки;

- постачання дійового гео економічного і торгово-політичного поставлення України у системі зовнішньоторговельних шляхів засобами економічної дипломатії;

- використання пристроїв суміжної та багатосторонньої співпраці для покращення умов ходу наських (українських) товарів, послуг, капіталу і робочої сили з підтримкою недержавної участі в особі торговопромислових палат, які вже давно здійснюють представницьку місію [2]

Економічна дипломатія всякої країни має таку мету:

- безпека економічних інтересів громадян та прав учасників підприємницької діяльності у країні проживання;

- підтримка піднесення торговельно-економічних відносин, втягування іноземних вкладень у пріоритетні сфери економіки і здійсненню міжнародних домовленостей країни, створених із державою проживання;

- повідомлення органів державної виконавчої влади про податкову, тарифну політику, яку впроваджує країна перебування щодо товарів, що експортуються;

- виучка висновків щодо вартості імпорту товарів та послуг, застосування кредитів із країни перебування, зважаючи на запропоновані державою перебування вартості, тарифів, кредитних ставок тощо [2, с.26].

Реалізовується економічна дипломатія спочатку через торговельно-дипломатичні представництва, які мають наступні функції:

торговельно-політична розглядає суспільний стан економіки, тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, промисловий рівень виробництва і рівень ступені вартості продукції провідних галузей держави проживання, кон'юнктуру ринку товарів та послуг;

подає вісті з цих питань в основні органи зовнішніх відносин, державної виконавчої влади, заклади та організації опрацьовує пропозиції щодо підняття ефективності торговельно-економічних відношень з державою проживання;

створює заходи щодо захисту уподобань держави, прав та законних хобі суб'єктів підприємницької діяльності у державі проживання;

доводить до відома про дотримання суб'єктами підприємницьких дій держави проживання обов'язків за міжнародними домовленостями;

слугує налагодженню та піднесенню прогресивних форм співпаці, а також уведежує контакти з державними підприємствами, організаціями, суб'єктами підприємницької діяльності країни проживання;

надання допомоги учасникам підприємницьких дій в створенні, участі та проведенні в країні проживання торговельно-промислових, науково-технічних вистав, ярмарків тощо [32. с.55].

Освітня дипломатія – специфічна педагогічна система відносин, якої навчаються, яку адаптують і використовують учасники освітнього процесу. Серед складових освітньої дипломатії:

визнання цінності людини в культурних, етичних вимірах;

дипломатія як світосприйняття; гуманістична культура відповідального спілкування; вміння бачити позитивне та зміни в учасниках освітнього процесу;

демократичне узгодження позицій, наявність комунікативних компетентностей; акумуляція і трансляція досвіду через гімназійні традиції; орієнтація на презентацію особистості та її ефективну соціалізацію в суспільстві;

вдосконалення соціальної, громадянської практик педагогів, учнів, батьків у взаємодії; самоактивність керівників закладу освіти в національному культуротворенні, у міжкультурній комунікації, міжнародних відносинах; оперативне управління поточними справами;

стимулювання діяльності професіоналів через спільну мету, вдосконалення практик народної дипломатії та оцінювання процесів освітньої дипломатії;

навчання технології розвитку освітньої дипломатії; розробка та реалізація проектів культурної дипломатії тощо [25,с.55].

Освітня дипломатія – інноваційна педагогічна система для освіти XXI ст.. Інновації в освіті розглядаються як «процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів, відбувається перехід системи до якісно іншого стану» [9. с. 38].

Освітня дипломатія – інноваційна модель культури спілкування, управлінських компетентностей керівників, педагогів, учнів, батьків, спрямованих на обрання успішних рішень в освітньому середовищі закладу освіти як соціокультурному просторі та результативність запропонованої педагогічної системи в соціумі.

2.3. Цифрова дипломатія, віртуальна дипломатія та іміджева дипломатія в структурі публічної дипломатії

Людина XXI ст. живе в інформаційному суспільстві, де одним з найголовніших поставщиків інтелектуального ресурсу є світова мережа Інтернет. За допомогою Інтернету можна роздобути інформацію стосовно будь-якої події, країни, особистості, будь-чого. Більш того, за допомогою Інтернету та всіх його складових хто небудь може утворити та розіслати особисті дані, – як правильну, так і неправдиву, – яка має шанс стати на інформаційну бомбу. При правильному, прорахованому застосуванні, мережа допоможе довести її до широкої публіки [24. с. 9].

Спочатку дипломатія визнавалась доволі «закритою» сферою діяльності, нині вона стає все більше пізнаною для звичайного громадянина, особисто завдяки піднесенню інформаційних технологій. Якщо у період «холодної війни» лише держави могли втілювати міжнародну комунікацію (через газети, радіомовлення), то нині це загальнодоступна функція для великої кількості людей. Доктрина цифрової дипломатії як елемент політичної культури розпочала формуватися наприкінці XX ст..

Якраз у цей період світова спільнота зрозуміла важливість реалізації новітніх ефективних процедур дипломатії, які виходили б за рамки офіційних політичних інститутів. в теперішній час дипломатія, яка вміщує в собі частини інтернет-активності з застосуванням електронних девайсів має ряд значень: цифрова дипломатія, е-дипломатія, електронна дипломатія, дипломатія соціальних мереж тощо. Можна зустріти й інші визначення. Серед них найчастіше використовують визначення «електронна дипломатія» [25, с.].

Науковець світової політики Є. Зінов'єва уподібнює терміни «цифрова дипломатія», «інтернетдипломатія», «дипломатія соціальних мереж», «web 2.0. дипломатія», а їх вагоме значення розкриває як широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, а також новітніх медіа, соціальних

мереж, блогів для виконання державними організаціями функцій у зовнішньополітичній сфері [34.].

Сєбто, цифрова дипломатія в більшому визначенні - це застосування перспектив мережі Інтернет і інформаційно-комунікаційних методів для вирішення дипломатичних доручень. Розглянувши сутність цифрової дипломатії, можна вирізнити напрямки, де вона може бути дійовим ресурсом: по-перше, в сфері управління інформацією, по-друге, така дипломатія дає змогу втілювати аналіз великого обсягу інформації для застосування у політичних прогнозах і стратегічному проектуванні. Головним механізмом заподіяння цифрової дипломатії є соціальні мережі. Їх спосібністю є те, що власники акаунтів водночас є постачальниками, споживачами та розповсюджувачами інформації. Facebook-дипломатія та Twitter-дипломатія є сприятливим політичним майданчиком для поширення національних зацікавленостей, дослідження громадської думки та постановка суспільних проблем шляхом праці з цільовими групами [20, с.14].

Пандемія, спричинена коронавірусною інфекцією актуалізувала застосування цифрової дипломатії. У 2020 році проходили віртуальні саміти, наради та зустрічі на міжнародному рівні. Україна у квітні 2020 року в онлайн режимі прийняла участь у Форумі безпекової співпраці ОБСЄ, вперше провели онлайн-зустрічі Прем'єр-міністра та Міністра закордонних справ до Німеччини.

Обставини, які склались у світі, показали, що переведення у онлайн формат більшої частини міжнародних відносин є абсолютно реальним і вірним. вперше в історії саме інформаційно-телекомунікаційні методи стали ключовим способом створення зустрічей, ведення переговорів державного і політичного рівня діячів. вони також закривають питання подання консульської підтримки особам, які перебувають за кордоном. Зв'язок з громадянами відбувається шляхом застосування онлайн ботів і каналів. До прикладу, в Естонії на сайтах державних органів присутній бот, який подає

інформацію щодо надзвичайної ситуації та Covid-19 естонською та англійською мовою.

амбасада та консульства подали звернення до цифрових каналів, щоб висунути і дати поради щодо системи повернення громадян, а теж проявити солідарність з тутешнім населенням, що зазнало страждань від пандемії. великого розповсюдження прийняла дипломатія в медичній сфері, яка дає змогу придбати медичне обладнання і засоби захисту від Covid-19. За допомогою Інтернет-технологій з'явилась можливість міняти навичками зцілення, краще скоординувати співпрацю на міжнародному рівні та реалізувати боротьбу із наслідками світової скрути. Дипломатія у медичній галузі можливо буде утворена як окрема спеціальність, адже політика, та охорона здоров'я міцно пов'язані між собою[20, с 15].

Віртуальна дипломатія була застосована у 90-х роках минулого століття. Її зміст полягає у застосуванні методів, способів та інструментів глибокого «м'якого ідеологічного впливу» на всесвітню громадськість, на становлення і масову свідомість, порядок базових ідеалів і значущостей держав і політичних лідерів [16].

Як показує практика, застосування інформаційних технологій під час вирішення різних міжнародних запитань може відіграти осололиву роль. Хороший приклад – це реалізація Дейтонських перемовин , коли налагоджувати зв'язок між учасниками конфлікту та притягнути їх до перемовин у звичайному способі було неможливо через важкість географічних умов. Ситуацію спасли інформаційні технології.

Слідуючи визначенню дослідника Греч О.М. «віртуальна дипломатія, може стати у нагоді на різних етапах переговорного процесу». На статус перемовин вплинули здобутки інформаційного прогресу [39]

Інститут Миру США запропонував свій підхід до розуміння віртуальної дипломатії. власне це фігура зовнішньополітичних дій, яка порівнюється з застосуванням глобальних інформаційно – комунікаційних мереж у міжнародних відносинах і обіймає практику міждержавних відносин і

порядок прийняття зовнішньополітичних постанов, комунікація дипломатичних установ, які створюються за допомогою ІКТ у контексті ЗМІ, що здійснюється у комп'ютерних і телекомунікаційних сферах [39. с.67].

Віртуальна дипломатія базується на мережевій політиці. [40. с.15].

Задача віртуальної дипломатії є: забезпечення переваг для держави на міжнародному рівні. Це визначає започаткування атмосфери довіри, працю із цільовими групами, забезпечення політичних цілей способами м'якої дипломатії і підтримка у побудові ідеологічного, дружнього світу [14. с.33].

Знаряддя віртуальної дипломатії дають змогу передбачити кризові ситуації і ухвалити спірні проблеми, укріпити довіру до держави, започаткувати альянси для протидії; віртуальна дипломатія застосовується для захисту особистої економічної зацікавленості через враження на політичних і економічних лідерів при узгодженні ними рішень про норми і способи налаштування внутрішнього або світового економічного простору; віртуальна дипломатія є способом поширення ідеологічного впливу через популяризацію політичної культури [40.с.45]

Тим не менш варто відзначити, що хоча Інтернет дозволяє ефективно і економічно вирішувати багато проблем за допомогою доступних засобів – електронної пошти, створення і підтримки своєї сторінки в мережі, тощо. а простота і зручність зворотного зв'язку дають можливість швидко, оперативно вносити зміни в тактику і стратегію, що проводяться, говорити про повну заміну традиційної дипломатії віртуальною зарано. Сьогодні, віртуальна дипломатія є лише елементом традиційних методів створення дипломатичної діяльності [40. с.77].

Дипломатія у комунікаційну добу змушена об'єднати великий спектр акторів, які в змозі прямо вести перемовини з іноземними колегами без участі офіційних представників МЗС, що стало можливим лише завдяки мережі Internet [40.с.79].

Позитивний образ держави в масовій суспільній свідомості необхідний, насамперед, для успішного просування та реалізації національних інтересів.

Проблема формування ствердлого іміджу держави на міжнародній арені тісно пов'язана із необхідністю забезпечення великою мірою присутності держави в міжнародному інформаційному просторі та розробкою наступальної скоординованої інформаційної політики. Імідж держави переважно розглядається як її стереотипізований образ, що існує в масовій свідомості. Зовнішньополітичний імідж держави, відповідно, є складовою частиною її іміджу, яка формується в результаті реалізації державою своєї зовнішньої політики та інформаційного забезпечення державою своєї зовнішньополітичної діяльності. Дипломатія є засобом реалізації зовнішньої політики держави. Розвиток медіа засобів став причиною створення так званого Глобального Суспільства, яке підвищило почуття глобальної взаємозалежності, а також створило для дипломатів новий вимір в традиційній дипломатії.

У сфері медіа дипломатична служба виконує два головних завдання: по-перше, збір та обробка інформації в інтересах проведення державою зовнішньополітичного курсу, забезпечення своїй країні відповідного місця на сцені; наступне, забезпечення інформаційного сприяння зовнішньої політики своєї країни, причому як усередині неї, так і за кордоном [36, с.3].

Отже, на основі проаналізованих матеріалів, можна підсумувати, що найкращим та вірним видом ведення дипломатичних переговорів є саме віртуальна дипломатія, адже саме вона удоволяє наступні вимоги: запевняється щодо безпеки даних (охорона інформації має важливу місію під час дипломатичних переговорів); багатофункціональність; масовість на ринку інформаційних технологій.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Український інститут - це національний проект майбутнього. Сьогодні держава не готова створити Український Інститут як інституцію. Нерозуміння Міністерством культури цієї місії інституції відображає відсутність розуміння культурної місії в цілому. Проблема процесу створення полягає в наступному: відсутність синергії влади; нерозуміння того, як використовуються ресурси культурних та інформаційних центрів; імітація залучення експертного середовища та наслідування участі громадськості до підготовки супровідних документів, фаховість підготовленого документу «Концепція створення Українського інституту» на основі інституції та аналітичної бази.

Процес створення Українського інституту важливий етап адвокації культури, зміна ставлення до культури з боку держави та громади. Очікувані результати складного та тривалого процесу інституціоналізації української культурної дипломатії, крім запуску Українського інституту, є розробка платформи інституцій, яка забезпечить послідовну та систематичну роботу у виробництві сучасних зображень України, цікавого для потенційних партнерів, трансляції українських повідомлень у світі, розвиток культурної комунікації.

Дослідивши різновиди публічної дипломатії, можемо зробити висновок, що публічна дипломатія – високий комунікаційний рівень взаємодії, який включає в себе різні плани стратегічної комунікації. Крім цього, вона включає в себе усі рівні публічного управління адже є учасником правовідносин публічної дипломатії.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ 1991-2022 рр.

3.1. Особливості становлення та розвитку публічної дипломатії незалежної України.

в 1991 р. Україна оголосила світові, що вона стає новою незалежною державою, яка претендує на позиції в міжнародному співтоваристві. Тоді було важко щось говорити за перспективи, оскільки українське суспільство мало лише слово та бажання ступити на правильний шлях і досягнути високих позицій на світовій арені. Проте багато кроків були декларативними або половинчастими. Яскравим прикладом цього можуть бути не дуже результативні дипломатичні переговори щодо вступу України до ЄС. За часів президентства Л. Кучми, коли цей процес розпочався, він був наче свідомим, але залишився лише декларацією. З позиції тогочасної влади все це мало примирити народ та стабілізувати позиції керівного апарату. Суттєвою проблемою було й те, що влада, намагаючись виконати один пункт договору, втратила в іншому. В минулому українська дипломатія та академічна мобільність знаходились на дуже низькому рівні. Була відсутня стратегія щодо реалізації своїх принципів та напрямів зовнішньополітичної стратегії. Відсутні також були не лише ресурси, які б знадобилися для цього, але й люди, які б могли підняти дипломатичний вектор розвитку на якісно новий рівень. Були відсутні школи, які б могли навчити використовувати слово як сучасну зброю; були відсутні механізми, через які можна б було пояснити громаді, що дійсно необхідно.

Сьогодні ситуація змінилася. в період з 2015-2019 рр. в українській дипломатії, зокрема публічній, стався справжній прорив, який є якісним поворотом порівняно з минулим. Цей напрям почав набувати системного характеру завдяки активній діяльності Міністерства закордонних справ України.

Не до кінця прийшло розуміння, як правильно використовувати публічну дипломатію та який її потенціал і необхідність для кожної розвиненої країни в умовах глобалізації. Наприклад, в Україні проводилися різні моніторинги розвитку теми публічної дипломатії, хоча розробка самої моделі побудови української публічної дипломатії ще не завершена.

Посилаючись на закон України, а саме «Про основи внутрішньої та зовнішньої політики», публічна дипломатія не згадується як основний вектор розвитку, однак уточнюється, що зовнішня політика спрямована на підвищення репутації та авторитету України на міжнародній арені.

У 2015 р. Міністерство закордонних справ України оголосило про новий напрямок своєї роботи - «публічна дипломатія». МЗС України створили новий підрозділ, а це означає, що підрозділ почав запроваджувати публічну дипломатію як основний механізм популяризації України у світі. «Публічна дипломатія України стала реальністю. На основі вже набутого досвіду разом з іншими органами влади та громадськістю дипломатії, будемо активніше розповідати світові про Україну», – зазначив Павло Клімкін(колишній Міністр Закордонних справ України) у зв'язку зі створенням Центру національної стійкості та розвитку утворену у 2020 р..

Концепція публічної дипломатії має такі завдання:

- 1) розвиток зв'язків з громадою, асоціаціями та іноземними ЗМІ;
- 2) покращення іміджу, створення проектів, що транслюються за кордоном;
- 3) координація, підтримка та фінансування органами влади заходів, спрямованих на популяризацію іміджу України у світі.

З 2014 р. публічна дипломатія стала особливо актуальною, після анексії Криму та початку війни з росією. важливою метою української публічної дипломатії стало донести світу, що відбувається в Україні. З лютого 2022 р. після повномасштабного вторгнення, роль публічної дипломатії ще збільшилася в рази. Українські дипломати представляли Україну в різних країнах світу, пояснюючи, що Україні потрібна підтримка, та зброя. важливу

роль публічна дипломатія відіграла в освітленні звірств та катувань російськими військовими в різних містах України.

У 2020 р. МЗС України вперше розпочинає роботу з формування стратегії впровадження публічної дипломатії. На першій зустрічі експертів і політиків розглянули шляхи посилення впливу України на міжнародне співтовариство, протидії негативним стереотипам, які сформували світове співтовариство щодо України, підвищення компетенції українських дипломатів у різних куточках світу.

Під час цієї зустрічі експерти у сферах зовнішньої політики, дипломатії, комунікацій працювали над тим, як правильно використати можливості сучасного світу та мінімізувати витрати на непотрібний контент.

Були погоджені конкретні недеklarативні кроки щодо реалізації стратегії публічної дипломатії. Міністерство ще 14 січня 2020 р. Запустило сайт «UkraineNow». враховуючи, що стратегія публічної дипломатії була сформована лише восени 2020 р., запуск такого продуманого та яскравого веб-сайту вже у січні 2021 р. виглядає чудовим та живим початком. вже з цього сайту «UkraineNow» видно, що у своїх стратегіях МЗС України зробив ставку на три сфери: туризм, інвестиції та освіту. Іноземна аудиторія тепер може особисто перекопатися в перевагах навчання в Україні, маючи перед очима основну інформацію, зосереджену на одному сайті.

Створення сайту – перший крок у розвитку академічної мобільності як інструменту публічної дипломатії. Тому його ефективність можна оцінити лише в довгостроковій перспективі.

Під публічною дипломатією розуміють взаємодію двох різних культур задля підтримання та покращення соціально життя населення. Зараз ми маємо те, що деякі пересічні громадяни під дипломатією розуміють зовсім інше, а саме – звичайна дипломатія, яка потребує великих витрат. Хоча б здавалося, світ пережив дві світові війни, все закінчилося імплементацією стратегій публічної дипломатії (наприклад взаємні обміни студентами між Францією та Німеччиною), а значить, що це неймовірно важлива і невід'ємна

складова кожної сучасної системи міжнародних відносин. Яскравим прикладом правильного використання цього поняття є система США. У Сполучених Штатах діє ціла мережа дипломатичних представництв, об'єднань, установ тощо. Вони систематично працюють в правильному напрямку, оскільки у них є чітке завдання – поширення інформації про американську культуру, пропаганда «американської мрії», тобто, вони займаються рекламою своєї країни, що дуже позитивно впливає на створення стереотипів та формує у іноземців бажання відвідати Америку. В американському суспільстві не часто можна почути, що якась людина хоче покинути США назавжди та поїхати, наприклад, в Україну, чи якусь малорозвинену країну, оскільки вони можуть мати певні упередження проти України. Це свідчить про те, що просування публічної дипломатії по американській системі відбувається правильно, що не можна сказати про Україну.

Використання мовного фактору. Знання мови відіграє одну із найважливіших ролей в побудові відносин між країнами. В Україні дуже мала кількість людей, посадовців, а головне студентів знають на високому рівні хоча б одну іноземну мову. Це дуже велика проблема, оскільки публічна дипломатія базується саме на тому, що людина говорить, як людина говорить, а головне кому вона це говорить тому, дуже важливо розвивати систему вивчення іноземних мов в Україні. Дуже важливо це для студентів, особливо які навчаються на спеціальностях, що пов'язані з розвитком міжнародних відносин.

Сприяння академічній мобільності академічна мобільність прямо впливає з того, знає студент, чи школяр чи викладач іноземну мову та чи мають університети фінансування та співпрацю з іноземним контингентом. Це проблема майже кожного ВНЗ країни, що дуже мало програм та мала кількість учасників, які можуть взяти участь в цих програмах. Наприклад університет ХНЕУ ім. С. Кузнеця співпрацює з багатьма французькими університетами. Також, університет активно співпрацює зі всесвітньою

молодіжною організацією AiESEC, яке кожен рік працює над збільшенням стажувань та навчань студентів в різних країнах світу. Державі потрібно більше сприяти обмінам, підвищувати фінансування на такого роду заходи, адоптувати європейську систему вищої освіти. Молодь – це майбутній двигун прогресу і якщо не давати їй можливості розвитку, то країна може вічно стояти на одному місці.

Перегляд дипломатичної стратегії та її реалізації на практиці. На даний момент Україна має зовнішньополітичну стратегію, яка в жодному чині не відповідає сучасним концептуальним засадам. Політика не рушає вперед, в плані розвитку нових технологій побудови взаємовідносин, що зараз відчутно. Тому потрібно негайно переглянути пріоритети та поставити собі завдання: - поширювати позитивні стереотипи про Україну; - почати використовувати всі можливості політичних важелів.

Трансляція українському суспільству плану співпраці на міжнародній арені коли йдеться про публічну дипломатію, академічну мобільність, то в цілому уряд не може вирішувати всі питання про те, як вводити чи реалізовувати той чи інший принцип, самостійно за зачиненими дверима. Завжди потрібен діалог на громадському рівні. Суспільство повинно брати участь, оскільки таким чином можна зібрати значну базу знань, від яких потім можна відштовхуватися та створювати такий план, що буде відповідати всім вимогам та буде дієвим в межах можливостей країни. Реалізація конкретного плану дій на міжнародній арені Останній і дуже важливий етап, на мою думку. План дій з імплементації публічної дипломатії слід розпочинати з країн–сусідів, які так чи інакше уже співпрацювали, більш менш знайомі з українським суспільством, є культурно близькими нам. а отже налагодити контакт та переконати в тому, що Україна розпочинає нову сторінку в історії буде легше. Головне, це поставити перед собою пріоритети, прийняти той факт, що публічна дипломатія буде займати дуже багато часу, бо напрацювання репутації країною може просуватися десятки років. Потрібно буде завжди модернізуватися, використовувати свої максимуми та

розвиватися. Можна стверджувати, що академічна мобільність у вимірі публічної дипломатії в Україні знаходиться на низькому рівні. Проте, слід відзначити, що є й позитивні зрушення, пов'язані з нещодавньою діяльністю МЗС України. Велика частина суспільства, ще живуть минулим, в якому розмова не так цінувалася як зброя чи таке інше. Щоб з'явилися перспективи, потрібно негайно починати активно робити все для того, щоб виходити на якісно новий рівень публічної дипломатії: ретельно вивчати досвід інших країн, вдосконалювати медійні комунікації шляхом урізноманітнення каналів комунікації, вести роз'яснювальну роботу серед іноземців за кордоном і в Україні, вдосконалювати вивчення іноземних мов, адаптувати освітню систему до світових стандартів вищої освіти, організовувати спеціальні фонди і створювати державні програми з розвитку академічної мобільності, можливо, відкривати освітні філії за кордоном.

Таким чином, було розглянуто, проаналізовано та систематизовано сучасну складову публічної дипломатії. Головним об'єктом аналізу була публічна дипломатія України. Було визначено особливості поточної ситуації з програмами обмінів у контексті розвитку публічної дипломатії України.

3.2. Особливості культурної дипломатії України

Культурна дипломатія держави має базуватися, насамперед, на культурних потребах сучасного суспільства, йти в ногу з новітніми всесвітніми культурними намірами, а так само взяти участь у утворенні, усвідомленні соціального культурного розвитку, продукуванні нових ідей. Практика показує, що міжкультурна комунікація є потужним чинником лобювання зовнішньополітичних інтересів держави через виробництво національних культурних цінностей. Дослідження розвитку культурної дипломатії є особливо актуальним для сучасної України, оскільки сприяє просуванню українського культурного продукту та інтеграції України у світовий культурний простір.

Працюючі параметри публічної дипломатії у галузі культурної дипломатії містять в собі:

1. Поширення новітнього українського кінематографа, окремо участь українських фільмів у інтернаціональних кінофестивалях.
2. Поширення нинішньої, класичної та широковідомої української музики, висування інтернаціональних спільних проєктів.
3. Поширення теперішнього українського театру та мистецтва сцени, особливо через долучення у міжнародних театральних фестивалях.
4. Поширювати українську новію літературу, підтримувати уділ України у провідних інтернаціональних книжкових виставках, допомагати перекладам і виданням українських письменників за кордоном.
5. Залучення у виданні задумів книг та брошур іноземними мовами для пропаганди історії та нинішнього стану України.
6. Популяризація українського класичного та новітнього візуального мистецтва, передусім за допомогою закордонних виставкових задумів, мистецьких обмінів та співробітництва.
7. Допомагати висуванню українських вочих індустрій, зокрема дизайну, моди, проєкту, архітектури тощо.

8. Показувати різнобарвність української майстерності, особливо української культури та мистецтва на інтернаціональних фестивалях, форумах, конференціях.

9. Просування міжнародних наукових проєктів у галузі культури та мистецтва, стимулювання іноземних фахівців до пізнання української культури.

10. Популяризація української культурної спадщини.

11. Поширення замислів для представників корінного населення та меншин у галузі культури та мистецтва [47, с.33].

На державному рівні основними інструментами є угоди про співпрацю, в тому числі двобічні згоди про період культури чи окремі спільні заходи), які ефективно використовуються в міжнародних культурних відносинах. Держава виконує роль координатора, об'єднуючи вже існуючі культурні ініціативи, створює умови для розвитку співпраці.

Важливість розвитку культурної дипломатії полягає в тому, що суспільство разом із владою відіграє провідну роль, яка розвиває міждержавне співробітництво, створює комунікаційні мережі між представниками різних культурних, освітніх, мистецьких течій у різних країнах. Культурна дипломатія, підтримання утворення суспільної думки щодо певної держави, закладає основу для подальшої співпраці, сприяє позитивному ставленню до інших народів і допомагає подолати негативні стереотипи. аудиторія культурної дипломатії дуже широка, вона обіймає відмінні пласти суспільства. Головними учасниками української культурної дипломатії є: державні установи, неурядові організації, громадські активісти, українські митці, журналісти, науковці, студенти, політики.

Серед основних цілей нинішньої культурної дипломатії більша частина науковців виділяють:

- утворення репуації держави;
- піднесення зовнішньої політики;

- зміна внутрішньої культурної політики країни, її осучаснення та актуалізація.

Ці завдання також відображають головну мету політики культурної дипломатії в Україні. важливо забезпечити системну роботу українських культурних ініціатив за кордоном, створення позитивної репуації України та її суспільства, налаштування та утворення нових інонаціональних культурних комунікацій.

Виходячи з досвіду, можна зауважити що для багатьох сучасних держав культурна дипломатія є пріоритетом, зокрема, особливо важливим напрямком світової політики лишається для нинішніх європейських країн, для таких як: Франції, Німеччини, великої Британії, Польщі. Наприклад, Німеччина створила потужну культурну дипломатію, щоб змінити сприйняття держави та народу. велика Британія зуміла розробити модель культурної дипломатії, яка нині є зразком для інших країн. Більшість сучасних розвинених європейських держав створили мережі культурних інституцій, що діють за кордоном і відіграють важливу роль у розвитку міждержавних відносин. Зокрема, важливою складовою діяльності дипломатичних установ є такі організації, як Британська Рада, Французький Інститут, Польський Інститут, Гете-Інститут в Україні. вони поширені гегемонами культурної дипломатії у світі, також реалізують великі інонаціональні культурні задуми, з'єднують потужні міжнародні групи, є платформою для спілкування та обміну інформацією на міжнародному рівні.

Їх важливим завданням є лобіювання зовнішньополітичних інтересів держави, забезпечення міжкультурної комунікації та продукування цінностей у різних соціокультурних контекстах. водночас досвід успішних європейських інституцій культурної дипломатії показує, що державна підтримка відіграє важливу роль у їх функціонуванні, часто їх діяльність підпорядкована міністерствам закордонних справ, вони мають мережеву структуру та керуються державною стратегією. важливу роль відіграє

популяризація державної мови і книговидавництва, підтримка сучасної культури і мистецтва.

Практика показує, що закордонні міжнародні сучасні інституції рішуче з'єднують як дипломатичну дію (більша частина з них підпорядковуються МЗС і працюють з дипломатичними установами), так і культурну діяльність. Окремим напрямком піднесення культурної дипломатії є дослідження та популяризація державної мови, надзвичайно діяльні у цьому напрямку Франція, велика Британія, Німеччина. Саме з мовної складової починають свою діяльність більшість закладів культури.

Негативним є те, що в Україні розвиток культурної дипломатії не є системним. На початку 2000-х було створено ряд державних структур, завданням яких став розвиток культурної дипломатії. Зокрема, у 2009 р. було створено Державне агентство з питань сприяння українській культурі, але його робота залишається малопоміченою на середовому рівні, не говорячи вже про інтернаціональну промоцію.

Провідну роль у піднесенні української культурної дипломатії виконують учасники української діаспори, також, започатковані ними науково-освітні, навчальні, сучасні, релігійні, культурні організації. Українці на чужині культурно, інформаційно, політично роблять вплив та підтримують формування ствердливої репутації української держави. У більшості країн зі сприянням української діаспори відкриті українські центри, які підтримують розвиток міждержавного співробітництва наприклад, «Український національно-культурний центр (м. Прага), Український інституту в Швеції». важливим є також допустимість Державної програми піднесення культурних зв'язків із чужоземним українством, про яке пліткують уже багато років. Для того, щоб розцінити результативність новітньої культурної дипломатії у світі, спеціалісти разом з народною організацією «Глобал Юкрейніанс» виконали незалежний аудит дійової культурної дипломатії України впродовж 2014-2016 р. у різних куточках світу. У рамках цього проекту ґрунтовно зроблено аналіз як вдалі факти у

розвитку культурної дипломатії, так і невдалі. До прикладу, спеціалісти визначають, що однією з мотивів заперечного результату референдуму у Нідерландах стала некомпетентна робота у галузі культурної дипломатії амбасада України у цій країні .

Ствердливим прикладом є також започаткування в Україні у 2011 р. спілки Фонд культурної дипломатії «UaRT», ціллю якої є поширення України та української культури за кордоном, владнання співробітництва між Україною та іншими країнами, підтримання зближення культур, допомога історичної спадщини. Нині Фонд «UaRT» власник чотирнадцяти представництв в Україні, а також в Парижі, Монако та Дубаї. Визначним кроком визначення української культурної дипломатії стала робота ради реформ при адміністрації Президента України за планом «Просування інтересів України у світ», яка прийняла за ціль консолідувати роботу державних структур, суспільних ініціатив, міжнародних спілок у бік розвитку культурної дипломатії.

На теперішній час піднесення культурного діалогу та сприяння культурних ініціатив реалізується через різні проекти, інтернаціональні культурні організації та фонди. На державному щаблі основними інструментами вважаються угоди про співробітництво, зокрема двобічні угоди про роки культури чи особисті спільні плани (форуми, фестивалі, дні культури), що їх результативно застосовують у інтернаціональних культурних зв'язках. Держава втілює місію координатора, який поєднує уже присутні культурні ініціативи, започатковує умови для піднесення співпраці. На превеликий жаль, в Україні культура не є важливістю державної політики і становище української культурної дипломатії цілком відповідає спільному стану розвитку культури в країні.

У 2015 р. стартував Перший форум культурної дипломатії України який ініціювало Міністерство закордонних справ України . Також при Міністерстві закордонних справ України створено Департамент публічної дипломатії, до складу якого увійшли три департаменти – культурної

дипломатії, іміджевих проєктів та зв'язків зі ЗМІ. Основний акцент сьогодні робиться на популяризацію українського кіно, проведення фотовиставок, зустрічі з українськими письменниками, науковцями тощо. Пріоритетними напрямками української культурної дипломатії є країни ЄС, США та Канада.

Визначну роль у піднесенні української культурної дипломатії виконують представники української діаспори, також створені наукові, освітні, академічні, молодіжні, релігійні та культурні організації. Закордонне українство культурно, інформаційно, політично впливає та сприяє створенню позитивної репутації Української держави. У більшості країн з починання української діаспори створено українські осередки, які сприяють розвитку міждержавного співробітництва наприклад, Український національно-культурний центр (м. Прага Український інститут у Швеції).

Важливим є розвиток партнерства та культурних мереж інституціями культурної дипломатії, що надає додаткові можливості для фінансування та успішної реалізації проєктів, дає можливість налагодити співпрацю з культурними центрами. Особливого значення набуває розвиток внутрішнього вектору культурної дипломатії (внутрішньої публічної дипломатії), який спрямований на формування внутрішньополітичного діалогу засобами культури.

Практика показує, що спільні культурні ініціативи сприяють подоланню конфліктів, залучаючи до співпраці митців, діячів культури та інтелігенції з різних регіонів України. Від початку війни 2014 року на сході України українські митці, освітяни та громадські діячі організували багато культурних заходів у громадах, які постраждали від збройного конфлікту.

Культурна дипломатія підтримує співпраці, трансформації окремих заходів культурної дипломатії в системну роботу в громадах, залученню широкої аудиторії до цих ініціатив, розвитку публічних, громадських просторів, які можуть стати платформами як для мистецьких ініціатив, так і для діалогу в суспільстві. важливим напрямком сучасної державної політики є культурна інтеграція та співробітництво між регіонами України. Безумовно,

створення державного інституту культурної дипломатії та його розвиток є досить складним і тривалим процесом, який вимагає організованих зусиль як органів державної влади, так і суспільства.

Досвід країн-членів ЄС показує, що сьогодні важливо розвивати нові сфери культурного діалогу та співпраці як всередині ЄС, так і на міжнародному рівні, необхідно розробляти як урядові, так і неурядові програми. Практика показує, що розвиток культурної дипломатії країн ЄС значно підвищує результативність зовнішньої політики, надає авторитету країнам, національним урядам, зменшує враження негативних шаблонів, зміцнює престиж держави.

Вдалий розвиток української культурної дипломатії мислимий за умови сукупного та системного підходу Міністерства закордонних справ України та Міністерства культури України, спеціалізованої спільноти, волонтерів, членів української діаспори. Варто відзначити, що культурна дипломатія в Україні лише починає проявляти активність і нині стикається із багатьма проблемними ситуаціями, зокрема, через недостачу єдиної координації роботи багатьох культурних центрів, нехватку однієї головної державної стратегії. Досягнення єдиного консенсусу в реалізації політики культурної дипломатії є нині чи не чільним завданням, тому що українські культурні починання, які виходять на інтернаціональний рівень, повинні бути внутрішньо погодженими і відзеркалювати загальносуспільний консенсус.

3.3 Проблеми створення Українського Інституту

Через складні історичні обставини велика кількість українців потрапили за межі Батьківщини, ними було започатковано багато громад, метою яких є зберегти культурні надбання власного народу та його спільне просування в інших країнах. Українські експатріанти, українські закордонні суспільні організації наочно показують дієвість «аматорської» мережі культурної дипломатії, багато трудяться на користь інтересів України та для утворення її позитивної репутації [15, с.54].

Прогресивним кроком у цьому напрямі було започаткування у 2015 р. організаційної частини МЗС України (Управління публічної дипломатії), одне з цілей якого полягає у втіленні репутаційних, культурних та інформаційних задумів України та за її межами. Свідченням становлення стратегічної необхідності культурної дипломатії як змістового важеля зовнішньополітичної практики стало ініціація та започаткування Українського інституту 2017 р. - основного транслятора цінностей української культури в увесь світ [16, с. 22.]. Українська культурна дипломатія зосереджена на міжнародних нормативно-правових документах, підтверджених Україною, та актах національного законодавства.

Юридична база інтернаціональної культурної співпраці отримала законодавче оформлення в Законі України «Про культуру» , де в розділі VIII «Міжнародні культурні зв'язки» зазначено, що держава допомагає міжнародному культурному обміну, співпраці установ культури, професійних творчих працівників, співробітників культури України із закордонними партнерами, хоч уже і не занотовується, які саме дії будуть прийняті з цією ціллю та робота яких органів започаткуватиме цю політику. Серед звичних національних нормативно-правових актів що закладені в серцевину культурної дипломатії України є Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [17, с. 17]. Деякі правові документи фактично прямо зауважують необхідність культурної дипломатії, не використовуючи саме поняття. але, одними із основних цілей зовнішньої

політики України є утворення «приємних» зовнішньополітичних умов для розвитку української нації, її економічного потенціалу, історичного розуміння, національної гідності українців, а також національної, культурної, мовної, релігійної своєрідності громадян України усіх національностей, допомога інтеграції України у всесвітньому інформаційному просторі, ствердження провідного місця України у порядку і міжнародних відносин, зміцнення міжнародного іміджу держави [18. с. 44].

Культурна дипломатія займає визначне місце в українській зовнішній політиці, але незрілість існуючої нормативно-правової основи не дає їй ймовірності повноцінною мірою виявити та здійснити свій задум. На мою думку, чітке занотування терміну «культурна дипломатія» в нормативно-правовому полі підтримуватиме систематизацію розуміння гуманітарних засад зовнішньополітичної діяльності України; посилення дослідження специфіки культурної дипломатії у юридичній та дипломатичній рівнині; популяризації присутніх засад культурної дипломатії [19. с 92].

Український Інститут є важливим кроком назустріч впровадженню державної політики культурної дипломатії, з відповідними стратегією, правовою унормованістю, системою завдань і функцій. З іншого – поява ще однієї інституції в недосконалому на даний час полі культурної політики не є виправданою. Особливо зважаючи на те, що Міністерство культури України виступило з ініціативою створення Українського Інституту, так і не з'ясувавши, якими мають бути його місія, завдання і функції. Умовою становлення інституту української культурної дипломатії є подолання різночитання поняття культури в ЄС та в Україні, визнання її фасилітатором суспільних змін та розвитку. Розуміючи, що майбутня діяльність Українського Інституту повинна орієнтуватись на закордонні практики культурної політики та промоції культури, слід зважати на безліч актуальних для України нюансів, важливих для моделювання його роботи. Зокрема, і на те, що ця державна установа має бути максимально адаптованою до дефіциту бюджетних коштів, враховуючи ситуацію з розмиванням відповідальності

органів влади та існування корупційних схем їх розподілу. На жаль, активність держави та громадянського суспільства у 2015 р. на шляху інституалізації культурної дипломатії не принесла тих результатів, які мали б місце за умов їх взаємної узгодженості та обумовленості. Щодо ідеї створення Українського Інституту, її просування не супроводжувалося синергією органів державної влади, особливо щодо розуміння мети створення інституції та її завдань.

Зазначимо ряд проблем і «больових» точок державної політики, які далися взнаки у зв'язку з запуском процесу інституалізації культурної дипломатії.

1. Відсутність синергії органів влади. Органами державної влади не було створено відповідної платформи для напрацювання концепції діяльності інституції та розробки її бізнес-моделі. Міністерство закордонних справ України та Міністерство культури України не проявили спільної позиції у баченні майбутнього інституту культурної дипломатії, його функцій та стратегії діяльності. Здатність Національної Ради Реформ як експертно-дорадчого органу при Президентові України з питань основного планування за напрямком «Програма просування інтересів України у світі» також майже не доєднався до механізму створення Українського Інституту, включаючи важливість цього стартапу для нашої держави, потрібно було б максимально поєднати зусилля усіх учасників процесу.

2. Плутанина щодо використання наявного ресурсу у даній галузі. все ж таки , не було відзначено, чи буде відбуватися переформатування діяльності культурно-інформаційних спілок у складі закордонних дипломатичних устано України, і як вона узгоджуватиметься з роботою Українського Інституту.

3. Фальсифікація залучення експертного середовища та суспільства до ходу розбудови Українського інституту, з якими органи державної влади повинні були б максимально співіснувати на усіх періодах цього тривалого процесу. Не зважаючи на те, що Міністерство культури України

привселюдно константувало про ймовірність надіслати пропозиції та зауваження до проекту Концепції, викладеній на сайті міністерства, в остаточній редакції цього документу необхідні зауваження від спеціалістів не були зараховані. Не долучалися механізми співпраці з такими необхідними акторами, як Український інститут у Швеції, навички якого є цінним для напрацювання моделі інституту культурної дипломатії. Незважаючи на підписаний між Міністерством культури України і цією установою Меморандум про започаткування українсько-шведської культурної ініціативи, діячі Українського інституту у Швеції не були запрошені до обговорення ідеї створення Українського Інституту.

4. Нефаховість підготовленого документу, некоректність його назви («Концепція створення Українського інституту»). «Концепція створення Українського інституту (Інституту Тараса Шевченка)», яку так і не було остаточно допрацьовано, готувалася Українським центром культурних досліджень. У березні 2015 р. проект документу був опублікований на сайті Міністерства культури України і винесений на всезагальні обговорення, висновки яких згодом з'явилися на сайті.

5. Не розроблена бізнес-модель установи, що ще більше загострює питання фінансування. На превеликий жаль, спеціалісти не пропонують замісних джерел, окрім грошових надходжень та виділення грантів. Не розглянуто можливості державно-приватного співробітництва та потенціалу культури як учасника торгових відносин. Також розкритим залишається питання перерозподілу грошових надходжень у мережі інститутів, хоча саме від нього залежить бачення участі центрів та їх ділових і фінансових «відносин» з головним офісом Українського Інституту.

6. Відсутність аналітичної бази. Час, що минув від початку ініціативи зі створення Українського Інституту, доцільно було використати для напрацювання аналітичної бази інституції, однак він був змарнований. Без відповідної інформації неможливо моделювати діяльність інституції. Проте особливості потенційного попиту на український культурний продукт у

різних країнах світу не визначені, систему моніторингових досліджень цього питання не впроваджено.

7. При зазначених серйозних проблемах надзвичайно прискорені темпи розбудови інституції. За умов відсутності стратегічного бачення її діяльності, впродовж 2015 року нашвидкуруч розроблялися проекти документів, що мали б унормувати створення і функціонування Українського Інституту: «Концепція створення Українського інституту», проект Закону «Про Український інститут».

На фоні цих мінусів процесу культурної дипломатії інші, такі як проблема, поділу повноважень між міністерствами, обмеження бюро як головного офісу інституції тощо. Без чого, все ж, процес не рухатиметься уперед. Очевидними причинами цих мінусів є: незлагоджене спілкування між органами державної влади, а також з носіями громадського та експертного середовища; не складений внутрішній і зовнішній ринок культурних послуг; відсутність рішучого бачення потреб і перспектив ринку культурних послуг; старе законодавство, зокрема Закон України «Про культуру»; неактивність фахівців й керуючих з різноманітних галузей (право, економіка, фінанси, ринкові відносини) до цього процесу.

Під час стратегувальної діяльності у центрі знаходяться наступні необхідні функції:

- налагодження сталих зовнішньополітичних зв'язків України прийомами культури;
- допомога та заохочення творчого піднесення митців та культурних діячів в Україні та за кордоном;
- допомога у розвитку теперішнього мистецтва та креативних індустрій;
- опрацювання маркетингових стратегій входження українського культурного продукту за кордоном;
- застосування культури до залучення ефективної інформаційної політики; підвищення інвестиційної привабливості України, просування

економічних інтересів держави у світі, підтримка українського бізнесу за кордоном;

- стимулювання вивчення української мови як фактора підтримки культурної єдиності українських спілок та започаткування освітніх та наукових перспектив України;

- переміна державної моделі культурної політики, розташування культури як елемента зовнішньої політики, вихід культури на спільний рівень, відкриття її іміджевого, економічного, освітнього, соціального хисту;

- реалізування публічної дипломатії, поширення українського досвіду становлення демократії, цінностей рівності і свободи як цільових ідей Революції Гідності [28. с. 25].

Процес створення Українського Інституту варто розглядати як важливий етап адвокації культури, зміни ставлення до неї з боку держави і суспільства.

Висновки до третього розділу

Таким чином, у минулому українська дипломатія та академічна мобільність були на дуже низькому рівні. Відсутня стратегія реалізації їх принципів і напрямів зовнішньополітичної стратегії. Не було не тільки ресурсів, які були б потрібні для цього, але й людей, які могли б підняти дипломатичний вектор розвитку на якісно новий рівень. Не було шкіл, які б навчали використовувати слово як сучасну зброю; не було механізмів, за допомогою яких можна було б пояснити суспільству, що насправді потрібно.

Сьогодні ситуація змінилася. Експерти вважають, що в період з 2015-2019 рр. в українській дипломатії, зокрема публічній, стався справжній прорив, який є якісним поворотом порівняно з минулим. Цей напрям почав набувати системного характеру завдяки активній діяльності Міністерства закордонних справ України.

Українські дипломати представляли Україну в різних країнах світу, пояснюючи що Україні потрібна підтримка, зброя та інше. Важливу роль публічна дипломатія відіграла в освітленні звірств та катувань російськими військовими в різних містах України.

Вдалий розвиток української культурної дипломатії мислимий за умови сукупного та системного підходу Міністерства закордонних справ України та Міністерства культури України, спеціалізованої спільноти, волонтерів, членів української діаспори. Варто відзначити, що культурна дипломатія в Україні лише починає проявляти активність і нині стикається із багатьма проблемними ситуаціями, зокрема, через недостачу єдиної координації роботи багатьох культурних центрів, нехватку однієї головної державної стратегії. Досягнення єдиного консенсусу в реалізації політики культурної дипломатії є нині чи не чільним завданням, тому що українські культурні починання, які виходять на інтернаціональний рівень, повинні бути внутрішньо погодженими і відзеркалювати загальносуспільний консенсус.

РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЯ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ МЗС

УКРАЇНИ

4.1 Ключові напрямки та принципи публічної дипломатії МЗС України

Отформатовано: Шрифт: (по умовчаною) Calibri, 11 пт, не полужирный, Цвет шрифта: Авто

Інтернаціональний імідж і репутація країни – це перелік чинників, які розкривають її розуміння у світовій спільноті через призму ідеалів і цінностей, дійсність політичних систем, соціально-економічних макетів, її позиціонування на інтернаціональній площадці. Створення позитивного погляду на Україну зобов'язує скоординованої державної політики для систематичного та відповідального поширення особистого наративу, використовуючи усі ймовірні форми комунікації.

Публічна дипломатія є невіддільною частиною національної стратегічної комунікації. Публічна дипломатія в МЗС концентрується на теперішніх підходах, які добавляють пріоритет діалогу, міжкультурним відносинам, міжособистісній співдії та взаємодіяння з закордонною аудиторією. Головними напрямками публічної дипломатії є культурна, економічна, експертна, кулінарна, науково-освітня, спортивна та цифрова дипломатія [42, с.33.].

Здійснення цієї стратегії зобов'язує збалансованого планування та втілення проектів і заходів у сфері публічної дипломатії, а не лише на суті культурно-гуманітарного співпраці та розвитку міжкультурних зв'язків з іншими країнами.

Робочі параметри публічної дипломатії у галузі культурної дипломатії включають:

1. Поширення новітнього українського кінематографа, окремо участь українських фільмів у інтернаціональних кінофестивалях.

2. Поширення нинішньої, класичної та широко відомої української музики, висування інтернаціональних спільних проектів.

3. Поширення теперішнього українського театру та мистецтва сцени, особливо через долучення у міжнародних театральних фестивалях.

4. Поширювати українську новію літературу, підтримувати уділ України у провідних інтернаціональних книжкових виставках, допомагати перекладам і виданням українських письменників за кордоном.

5. Залучення у виданні задумів книг та брошур іноземними мовами для пропаганди історії та нинішнього стану України.

6. Популяризація українського класичного та новітнього візуального мистецтва, передусім за допомогою закордонних виставкових задумів, мистецьких обмінів та співробітництва.

7. Допомагати висуванню українських творчих індустрій, зокрема дизайну, моди, проекту, архітектури тощо.

8. Показувати різнобарвність української майстерності, особливо української культури та мистецтва на інтернаціональних фестивалях, форумах, конференціях.

9. Просування міжнародних наукових проєктів у галузі культури та мистецтва, стимулювання іноземних фахівців до пізнання української культури.

10. Популяризація української культурної спадщини.

11. Поширення замислів для представників корінного населення та меншин у галузі культури та мистецтва [47, с.33].

Українська дипломатична основа перебуває у щільній координації та співіництву з Українським інститутом та іншими державними закладами, зокрема Міністерством культури та інформаційної дипломаїї, Українським культурним фондом (УКФ), Державним агентством України з питань кіно (Державне кіно), Українське державне агентство мистецтв і художньої освіти (Державне мистецтво), Український бібліотечний інститут (УБІ), Український національний меморіальний інститут (УНМІ) тощо, заклади культури, громадські організації та асоціації [44 с.22]

Український інститут реалізує свою програмну та проектну роботу відповідно до плану Українського інституту на 2020-2024 р. для досягнення таких планових цілей:

1. Покращити знання та обізнаність про Україну серед іноземної аудиторії.
2. Постачати безперервний запит на співпрацю спеціалістів з Україною.
3. Нарощування спроможності української культури, освіти, науки та громадянського суспільства для участі у інтернаціональному співробітництві.
4. Приблизнення участі України в нинішніх світових культурних процесах.
5. Розширити вжиток української мови у цілому світі.

Економічна дипломатія є незалежною галуззю діяльності Міністерства закордонних справ України. У контексті плану публічної дипломатії Міністерства закордонних справ ця робота планується лише на пропаганду та просування вкладень, туристичного та експортного потенціалу України за допомогою засобів публічної дипломатії.

Параметрами роботи публічної дипломатії у галузі економічної дипломатії є:

1. Сповіднення інтернаціональної ділової групи та потенційних іноземних партнерів про капіталовкладення, експортні можливості, позитивні плоди економічних реформ, поліпшення договорів ведення бізнесу в Україні.
2. Здійснювати рекламні заходи та заходи, заплановані на утворення та сприяння позитивної туристичної репутації країни, а також інші заходи, схвалені Загальною директивою Економіко-дипломатичного відділу ЗДУ.

Сподівається, що в рамках цього шляху роботи ЗДУ буде направляти та тісно співпрацювати з спільнотою спеціалістів, суспільними організаціями, представниками Української дипломатичної академії при МЗС та відповідними інституційними підрозділами МЗС.

Вимірами роботи публічної дипломатії у сфері кулінарної дипломатії є:

1. Брати участь у міжнародних фестивалях та виставках їжі.
2. Організація презентацій української кухні, українських вин та інших заходів для популяризації кулінарної спадщини.
3. Налагодити співпрацю між ЗДУ та першокласними кухарями та кулінарами України.
4. Проводити рекламні заходи щодо популяризації української кухні та пропагувати включення української кухні до нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.
5. Пропагування сучасної української кухні та популяризація українських вин на дипломатичних прийомах, організованих Міністерством закордонних справ.

З жовтня 2020 р. кулінарна складова переліку поповнилася елементом «Культура приготування українського борщу». Ініціював цю справу кулінарний експерт і шеф-кухар Є. Клопотенко. Тепер триває підготовка номінаційного досьє українського борщу до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Раз на два роки комітет організації присуджує «почесний титул»

Параметрами публічної дипломатії в сфері науки та освітньої дипломатії є:

1. Підняття освітнього потенціалу України.
2. Підтримувати залучення іноземних студентів до навчання в Україні.
3. Поширювати Україну як країну, що веде до розвитку світових талантів.
4. Поширення українських науково-технічних досягнень.
5. Підтримка інтернаціонального співробітництва у галузях освіти та науки.
6. Ведення спільних інтернаціональних досліджень, науковим та освітнім замінам, прогресивність науковців та студентів [43, с.22].

Параметрами роботи публічної дипломатії у галузі цифрової дипломатії є:

1. Взаємодія з інтернаціональними цифровими майданчиками для підвищення позитивного реноме України у світовій спільноті та захисту національної безпеки.

2. Притягувати цифрові механізми для організації заходів та задумів публічної дипломатії.

3. Притягувати потенціал соціальних мереж та співдії з онлайн спільнотами для покращення репутації України та просування інтересів України у світі.

Дія Міністерства закордонних справ, ЗДУ та УІ у галузі публічної дипломатії складається на таких принципах:

1. Керівництво проектом: усе дійство у галузі публічної дипломатії налагоджена відповідно до положення проектного менеджменту, у тому числі – доречності, пріоритетності, інтерактивності, динамічного планування, дієвості, оцінки дієвості, підзвітності, підконтрольності.

2. Нововведення: дисципліна публічної дипломатії сприяє розвиток та навчання і застосовує нові технології та методи для покращення ефективності своєї діяльності.

3. Пошана до цивілізаційного різноманіття: темою публічної дипломатії зараховується культурна схожість різних народів світу у своїй діяльності з ціллю захисту та розвитку культурного різноманіття від усіх форм сприйняття, ворожості та інших форм розмивання людського згоди.

4. Покладання надій на людей: людина, її життя і права мають найбільшу цінність.

5. Важливість: елемент публічної дипломатії дотримується законів України та країни перебування, закони міжнародного права, загальновизнаних норм етики [41, с.22].

4.2 Мета, стратегічні цілі та завдання публічної дипломатії МЗС України

«План публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України» є межовий документ для розробки та втілення заходів МЗС у галузі публічної дипломатії. Метою стратегії публічної дипломатії МЗС України є утворення позитивної репутації України у світовій спільноті шляхом інституціоналізації та підняття функцій публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України, українського політичного корпусу та Українського інституту.

Стратегія розрахована на 5 років і усі річні аспекти дій, проекти та заходи, намічені Міністерством закордонних справ України та українським дипломатичним корпусом, зобов'язуються відгукуватись стратегічним цілям і завданням стратегії. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ враховує загрози та виклики, пов'язані з поглядом України на світ. аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища базується на методі SWOT-аналізу, а також на даних соціологічних досліджень сприйняття України у світі [32, с.33].

Ключовим питанням формування позитивного іміджу України у світі є недостатня інформованість про Україну та стереотипність України через призму війни та окупації, корупції, бідності. Дипломатія МЗС та довгострокові плани та кампанії щодо формування позитивного іміджу України у світі мають базуватися на аналітичних матеріалах та даних соціологічних досліджень. Розуміння сприйняття Україною ключових проблем, стереотипів та наративів у світі є ключем до ефективного планування довгострокових проектів та заходів публічної дипломатії [42, с.77].

Опитування учасників також є інструментом оцінки реалізації стратегії публічної дипломатії і має бути продовжене, особливо у стратегічній державі України.

SWOT-аналіз стратегії публічної дипломатії України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Природне та культурне розмаїття України.</p> <p>2. велика історична спадщина.</p> <p>3. велика площа і хороше географічне розташування.</p> <p>4. Освічені та талановиті люди.</p> <p>5. Наявність природних ресурсів.</p>	<p>1. Низька поінформованість у світі про Україну.</p> <p>2. Україні бракує стабільного іміджу та єдиного голосу за кордоном.</p> <p>3. Стереотипи про Україну через призму проблеми (війна, бідність, корупція, політична нестабільність).</p> <p>4. Спроможність органів державної влади є недостатньою для реалізації довгострокових проектів у сфері публічної дипломатії.</p> <p>5. Україна стурбована внутрішніми проблемами.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Цифрування та віртуалізація світу через пандемію.</p> <p>2. Європейська та євроатлантична інтеграція в Україні: законодавчі зміни, реформи, впровадження нового управління та ділової практики.</p> <p>3. Світова продовольча криза як можливість отримати для України статус гаранта глобальної продовольчої безпеки.</p>	<p>1. Дезінформаційні атаки та гібридні форми ведення війни з боку Російської Федерації.</p> <p>2. висока конкуренція за увагу в міжнародному середовищі</p>

Стратегічною метою та завданнями публічної дипломатії Міністерства закордонних справ є:

Мета 1 . Світова спільнота знає більше про Україну. Зобов'язано бути піднесене визнання та краще розуміння України серед закордонної аудиторії.

Завдання:

1. Убезпечити системну участь України в головних культурах, всесвітня економіка, наукова освіта, спеціалісти та спортивні заходи.
2. Покривати представництво України на найбільших міжнародних цифрових майданчиках.
3. Убезпечити підприємство поточних справ для поширення України у світі.
4. Опрацьовувати та реалізовувати плани піднесення туристичного, інвестиційного, виїзного та науково-освітнього потенціалу, об'єднуючи відповідні державні установи в сітку для обміну інформацією, знаннями, здобутками, прийняття рішень тощо.

Мета 2. Україна аналізується у світі як демократична європейська країна і розглядає ймовірність стати рівноправним членом ЄС та НАТО, Україна захищає свої європейські та євроатлантичні різновиди, бере участь у прийнятті рішень стосовно глобальних проблем, ділиться навичками у галузях, актуальних для міжнародної спільноти.

Завдання:

1. Постійно передавати викладення про Україну як демократію, яка є невідчужувана частина європейського політичного, економічного, культурного, освітнього простору.
2. Завзято сприяти участі України в починаннях, спрямованих на підтримку сталому людському розвитку в глобальних та локальних рухах, особливо у межах інтернаціональних організацій.
4. Ініціативно просувати українські починання на міжнародній арені.

5. Постійно повідомляти про зрушення реформ та позитивні внутрішні зміни в суспільстві, незважаючи на збройну агресію проти України.

Мета 3. Україна опирається на дійову систему боротьби з нездоровими наративами у своїй зовнішньополітичному рухові. Україна завзято та успішно протистояла загрозам, брехні та фейкам з боку Російської Федерації, активно поширювала свою тотожність у світі.

Завдання:

1. Узаконити механізми контролю, аналізу та реагування на атаки брехні.

2. Завзято поширювати особистий наратив на найбільшій міжнародній інформаційній арені та міжнародних ЗМІ.

3. Здійснювати інтернаціональні рекламні кампанії для протиборства з дезінформацією та наративами.

4. Підготувати багатосторонні форми співробітництва у галузії боротьби з дезінформацією на регіональному та глобальному рівнях,здійснювати обмін досвідом боротьби з дезінформацією з партнерами [42, с .66].

4.3 Національний бренд Ukraine Now, як основа стратегії МЗС України

Публічна дипломатія міцно поєднана з утворенням національного бренду країни. Його основна ціль – створення та показ ідентичності та репутації країни усьому світу, а головні економічні цілі – притягнення інвестицій та туристів, зростання експорту й торгівлі, прилучення талантів та робочої сили, нарощення світового культурного впливу. Задля завершення цілей публічної дипломатії та планових цілей, викладених у попередніх розділах, обов’язково, щоб усі сторони, які приєднуються до формування ствердної репутації України за кордоном, мали однакове бачення та використовували спільне викладення та візуальну ідентичність, щоб представляти Україну на міжнародній арені[32. с.11].

Цілісним національним візуальним брендом України є Ukraine Now, який був офіційно зареєстрований Урядом України 10 травня 2018 р.. Це знаряддя публічної дипломатії для показу країни у світі. Ukraine Now це бренд, який потрібно виробляти та використовувати для різних заходів. в основі ідеології бренду лежить слово «зараз», яке на даний час є провідним для українців . Бренд призначений для застосування місцевого самоврядування органами та державними органами, а також підприємствами та приватними особами [32, с.45]

Ідентичність бренду Ukraine Now, введена у відповідному брендбуку, рекомендується застосовувати в усіх іміджевих кампаніях та кампаніях Міністерства закордонних справ та викладати у супровідному контенті, що допомагатиме поширенню національного бренду та підвищенню впізнаваності національного бренду.

Окрім єдиного візуального бренду, необхідно було позиціонувати Україну за кордоном, використовуючи ідентичні характеристики та назви, які були окислені в серії непрямих та творчих зустрічей з спеціалістами та експертами з різних галузей: України :

1. Талановита нація. Країна, скарбниця талантів.

2. Прогресуюча країна. Країна для ІТ, нових починань та цифрових дій.
3. Сильна нація, де завжди в пріоритеті свобода і гідність.
4. Країна з надзвичайним природним різноманіттям.

викладає для позиціонування України:

1. Новітня європейська країна з давньою історією, культурою та мистецтвом.
2. Хоробра і співчутлива країна. Країна з сильним минулим. Країна вільних і гідних людей.
3. Засупик усього світу . Країна на сторожі миру і спокою .
4. Завзята до усього країна. Нація, яка виграє очікування.
5. Є гарантом світової харчової безпеки [32, с.46].

Спираючись обмеженість запасів, «нішовий» план публічної дипломатії найкраще підходить для України. Це значить, що привілеї або ніша, яку країна може посісти завдяки своєму зручному географічному положенню, навичок в певній сфері або унікальному продукту, може стати благодійним і творчим рішенням для світової арени. Ці потужні сторони України полягають у її сільськогосподарському хисті, її інформаційних технологіях та творчому потенціалі, а також у її навичках боротьби зі змішаними загрозами. в наслідок чіткому розумінню та поділу цільової аудиторії, покращення розповсюдження шляхів та використанню відповідного знаряддя імідж України у світі можна результативно поширювати [32, с. 47].

Корпоративні навички, зокрема зв'язки з суспільством та маркетинг, проявили себе ефективно в публічній дипломатії, і їх варто активно застосовувати .

Цільовими об'єктами публічної дипломатії є закордонні громадяни, а саме: туристи, активна молодь, студенти, інвестори, журналісти, блогери та спеціалісти.

Розуміння певної аудиторії, її вимоги та очікувань є основним фактором успішного втілення програм та кампаній публічної дипломатії. Обов'язково

працювати з спеціалістами – вони мають хороші зв'язки, і люди до них прислухаються.

Це можуть бути блогери, знаменитості, журналісти. Особливою цільовою аудиторією є закордонні ЗМІ. Підтримка хороших робочих відносин з ними є істотною частиною роботи керівників українського дипломатичного корпусу та робітників, які несуть відповідальність за публічну дипломатію. Сформувати дружнє коло журналістів допоможуть такі кроки до співпраці з ними, як прес-сніданки, неформальні зустрічі, інтерв'ю та прес-конференції.

Схема публічної дипломатії Міністерства закордонних справ є єдиною у своєму роді. Цей документ, спрямував перед собою чинну мету – підняти зусилля на достатній рівень для створення хорошої репутації України у світовій арені. На імідж та репутацію країни мають вплив не лише знаряддя публічної дипломатії.

Публічна дипломатія є лише одним елементом національної планової комунікації, а процес створення відмінного іміджу України на міжнародній арені потребує тісного узгодження з усіма відповідними інституціями, як державними, так і недержавними.

Щоб більше дізнавались про Україну на світовій арені, усі зусилля у цій сфері повинні бути послідовними та скоординованими. Тому стратегія виділяє певну увагу важливості використання брендингу та наративів «Ukraine Now» для більш повного уявлення про місце України у світі. Стратегія в цілому розроблена для колективу МЗС, українського дипломатичного корпусу та Українського інституту.

ВИСНОВКИ ДО ЧЕТВЕРТОГО РОЗДІЛУ.

Участь України закордоном - одне з граничних досягнень країни та найбільш можливий ресурс для здійснення зовнішньополітичного курсу України. Також її участь у реалізації публічної дипломатії є необхідною, оскільки основна функція публічної дипломатії полягає в тому, щоб змінити негативне ставлення людей з інших країн до цінностей, традицій і символів держави від нерозуміння або несприйняття до позитивного. Її успіх можна спостерігати у результаті того, чи поліпшує це чи ні суспільство цільової країни в очах інтернаціональної групи.

Крім цього, радикальність реалізації плану публічної дипломатії вимагає, з одного боку, повноцінного визначення пріоритетів та цільових слухачів, а з іншого - утворення відповідних структур, підкорених зовнішньополітичному відомству країни, які в Україні рекомендовані доволі широко, але враховуючи факт більш цивілізованих країн, варто зосередитись на поліпшенні цієї системи.

Щодо нинішнього стану здійснення публічної дипломатії, то він характеризується присутністю державних підрозділів та громад, з метою забезпечення, але через присутність певних факторів, які перешкоджають ефективній реалізації, Україна стикається з ситуацією, де публічна дипломатія приховує свою максимальну ефективність.

Необхідно зазначити, що дуже важливо, щоб країна розкрила свої особисті сектори, у яких доєднання діаспори може сприяти наступним цілям розвитку, а також вкладати ресурси та фокус політики у ці сектори, щоб сприяти розвитку інституційного співробітництва з діаспорою. Які є ці сектори, залежить від знаменного, суспільного та економічного контексту будь-якої країни.

Якщо говорити про бренд «Ukraine now», то варто зазначити, що це найбільший ривок у сфері культурно-національного позиціонування з часів незалежності. відповідні інформаційні ресурси, передовсім сайт і соцмережі,

справді розкривають красу, прогресивність, культурне різноманіття й гостинність нашої держави.

ВИСНОВКИ

Відтак на сьогодні серед усіх існуючих визначень публічної дипломатії (а їх у літературі – дуже багато) для її реалізації в Україні буде наріжним те, на якому зупиниться МЗС як головна координуюча структура для цього напрямку і яке буде відображене в стратегії. Публічна дипломатія має розглядатися у контексті стратегічних комунікацій держави. відповідно цей напрям має вибудовуватися як спланований послідовний системний комунікаційний процес, ініційований державою для донесення тих чи інших позицій до громадськості інших держав з метою здійснення власних зовнішньополітичних інтересів через визначені канали комунікації і з використанням наявних інструментів.

Очевидними є і зростання практичної значущості технологій публічної дипломатії, і підвищена увага до теми з боку провідних вчених-політологів. Тому тим більше актуальна систематизація підходів, інститутів та технологій публічної дипломатії з погляду їхньої ролі в політичному процесі.

Також зазначено, що в сучасній політологічній науці немає єдиного чи «класичного» визначення публічної дипломатії і багато хто розуміє під нею самостійні (без координації з урядом) комунікації різних суб'єктів із різних країн один з одним. Однак ця взаємодія може сприяти державі в реалізації його політичних проектів за кордоном, але не є безпосередньо складовою зовнішньої політики, яку вона проводить.

Таким чином, основну соціальну суть як публічної політики, так і публічної дипломатії складає процес зміцнення основ громадянського суспільства. Інакше кажучи, ці два феномени передусім мають на увазі діалог уряду з суб'єктами громадянського суспільства. всі процеси публічної політики та публічної дипломатії так чи інакше детерміновані культурними чинниками. Такий стан речей розширює можливості досягти прогресу у справах налагодження взаємовигідного співробітництва, стратегічного партнерства та солідарності з багатьох життєво важливих питань між

країнами та народами, оскільки культурний процес за умовчанням супроводжується моральністю

Український інститут - це національний проект майбутнього. Сьогодні Держава не готова створити Український Інститут як інституцію. Нерозуміння Міністерством культури цієї місії інституції відображає відсутність розуміння культурної місії в цілому. Проблема процесу створення полягає в наступному: відсутність синергії влади; нерозуміння того, як використовуються ресурси культурних та інформаційних центрів; імітація залучення експертного середовища та наслідування участі громадськості до підготовки супровідних документів, фаховість підготовленого документу «Концепція створення Українського інституту» на основі інституції та аналітичної бази.

Процес створення Українського інституту важливий етап адвокації культури, зміна ставлення до культури з боку держави та громади. Очікувані результати складного та тривалого процесу інституціоналізації української культурної дипломатії, крім запуску Українського інституту, є розробка платформи інституцій, яка забезпечить послідовну та систематичну роботу у виробництві сучасних зображень України, цікавого для потенційних партнерів, трансляції українських повідомлень у світі, розвиток культурної комунікації.

Дослідивши різновиди публічної дипломатії, можемо зробити висновок, що публічна дипломатія – високий комунікаційний рівень взаємодії, який включає в себе різні плани стратегічної комунікації. Крім цього, вона включає в себе усі рівні публічного управління адже є учасником праввідносин публічної дипломатії.

Таким чином, у минулому українська дипломатія та академічна мобільність були на дуже низькому рівні. відсутня стратегія реалізації їх принципів і напрямів зовнішньополітичної стратегії. Не було не тільки ресурсів, які були б потрібні для цього, але й людей, які могли б підняти дипломатичний вектор розвитку на якісно новий рівень. Не було шкіл, які б

навчали використовувати слово як сучасну зброю; не було механізмів, за допомогою яких можна було б пояснити суспільству, що насправді потрібно.

Сьогодні ситуація змінилася. Експерти вважають, що в період з 2015-2019 рр. в українській дипломатії, зокрема публічній, стався справжній прорив, який є якісним поворотом порівняно з минулим. Цей напрям почав набувати системного характеру завдяки активній діяльності Міністерства закордонних справ України.

Українські дипломати представляли Україну в різних країнах світу, пояснюючи що Україні потрібна підтримка, зброя та інше. важливу роль публічна дипломатія відіграла в освітленні звірств та катувань російськими військовими в різних містах України.

Вдалий розвиток української культурної дипломатії мислимий за умови сукупного та системного підходу Міністерства закордонних справ України та Міністерства культури України, спеціалізованої спільноти, волонтерів, членів української діаспори. варто відзначити, що культурна дипломатія в Україні лише починає проявляти активність і нині стикається із багатьма проблемними ситуаціями, зокрема, через недостачу єдиної координації роботи багатьох культурних центрів, нехватку однієї головної державної стратегії. Досягнення єдиного консенсусу в реалізації політики культурної дипломатії є нині чи не чільним завданням, тому що українські культурні починання, які виходять на інтернаціональний рівень, повинні бути внутрішньо погодженими і відзеркалювати загальносуспільний консенсус

Участь України закордоном - одне з граничних досягнень країни та найбільш можливий ресурс для здійснення зовнішньополітичного курсу України. Також її участь у реалізації публічної дипломатії є необхідною, оскільки основна функція публічної дипломатії полягає в тому, щоб змінити негативне ставлення людей з інших країн до цінностей, традицій і символів держави від нерозуміння або несприйняття до позитивного. Її успіх можна спостерігати у результаті того, чи поліпшує це чи ні суспільство цільової країни в очах інтернаціональної групи.

Крім цього, радикальність реалізації плану публічної дипломатії вимагає, з одного боку, повноцінного визначення пріоритетів та цільових слухачів, а з іншого - утворення відповідних структур, підкорених зовнішньополітичному відомству країни, які в Україні рекомендовані доволі широко, але враховуючи факт більш цивілізованих країн, варто зосередитись на поліпшенні цієї системи.

Щодо нинішнього стану здійснення публічної дипломатії, то він характеризується присутністю державних підрозділів та громад, з метою забезпечення, але через присутність певних факторів, які перешкоджають ефективній реалізації, Україна стикається з ситуацією, де публічна дипломатія приховує свою максимальну ефективність.

Необхідно зазначити, що дуже важливо, щоб країна розкрила свої особисті сектори, у яких доєднання діаспори може сприяти наступним цілям розвитку, а також вкладати ресурси та фокус політики у ці сектори, щоб сприяти розвитку інституційного співробітництва з діаспорою. Які є ці сектори, залежить від знаменного, суспільного та економічного контексту будь-якої країни.

Якщо говорити про бренд «Ukraine now», то варто зазначити, що це найбільший ривок у сфері культурно-національного позиціонування з часів незалежності. відповідні інформаційні ресурси, передовсім сайт і соцмережі, справді розкривають красу, прогресивність, культурне різноманіття й гостинність нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Атаманенко А. Роль закордонних українців в публічній та культурній дипломатії: історичний та сучасний аспекти. Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Історичні науки». 2019, № 29. С. 54-65.
2. Барановська. В. М. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ// Економіка та держава /2012. - № 2- С. 24- 26.
3. Висоцький О.Ю. Електронна дипломатія як інструмент пропаганди // Політологічний вісник. – К.,2018. – Вип.81. – С. 51-59. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pv_2018_81_8.pdf
4. Висоцький О.Ю. Пропагандистські стратегії цифрової дипломатії // Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. 24-25 листопада 2017 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – С.9-12. - Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2386796/>.
5. Висоцький О.Ю. Пропагандистські технології електронної дипломатії // Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали Міжнародної наукової конференції. 29-30 березня 2019 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. – С.3-5. - Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2844676/>.
6. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія // Сучасна політична лексика : навч. енциклопед. словник-довідник / [І.Я. Вдовичин, Л.Я. Угрин, Г.В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н.М. – Львів : «Новий Світ-2000», 2015. – С.237.
7. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія як форма нової пропаганди // Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку.

Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 2020 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. – С.11-13. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/3079540/>.

8. Гуцал С. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави / С. Гуцал // Стратегічні пріоритети. – №3 (16). – 2010. – С.106-112.

9. Енциклопедія освіти / Акад. Пед. Наук України; голов. ред В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

10. Європейська дипломатія у XXI столітті МАТЕРІАЛИ III Науково-практичного круглого столу (18 грудня 2020 року, м. Харків) URL: <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/230fea8a1dfdda782c297f6403708afc.pdf>

11. Єрмоленко В. «Євромова» та її українська версія: нові слова й нові об'єкти / Володимир Єрмоленко // Україна Модерна. - 2010. - Т. 5. - №. 16. - С. 63-86.

12. Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.

13. Качинська Н.О. Публічна дипломатія як тактика формування привабливого іміджу держави на міжнародній арені / Н. О. Качинська // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія. – Вип. 2. – 2011. – С.89-95/

14. Кулік С. «Електронна дипломатія. Початок» [Електронний ресурс] С.Кулік // Режим доступу: <http://www.ifap.ru/library/book532.pdf>

15. Луцишин Г., Гончарук А. Особливості розвитку культурної дипломатії в сучасних умовах. Humanitarian vision. 2017. Vol. 3. Num. 1. С. 25–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2017_3_1_7

16. Макаренко Є.А. Віртуальна дипломатія. Підручник / Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. – К.: Центр вільної преси, 2010. – 302 с.

17. Мусієнко І. В. Культурна дипломатія України в контексті проблем євроінтеграції та міжнародних економічних стосунків. Розвиток суспільних

- наук: європейські практики та національні перспективи: матер. Міжнар. Наук. Конф. Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2015. с. 118-121.
18. Нижник В.М. Економічна дипломатія та економічна безпека України: навчальний посібник / Хмельницький національний університет. - Хмельницький, - 2007. - 299 с.
19. Овцера А. «Твіттер-дипломатія» як інструмент зовнішньої політики. Травневі Студії. 2019. Випуск 4. С. 181-184. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/download/6899/6931>.
20. Окладна М.Г., Стеценко В.Ю. роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави
21. Опанасюк О. І. Особливості сучасної публічної дипломатії / О. І. Опанасюк // Гілея: науковий вісник. - 2017. - Вип. 117. - С.238-243. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_117_63_10.
22. Перебийніс Є. Роль та місце публічної дипломатії у забезпеченні національних інтересів держави / Є. Перебийніс // Україна дипломатична. – 2013. – Вип. 14. – С. 915-925.
23. Постанова Верховної Ради «Про основні напрями зовнішньої політики України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text>.
24. Пропагандана міжнародній арені URL: https://revolution.allbest.ru/international/01024798_0.html#text
25. Проскура О. І. Київська гімназія східних мов № 1. Національна академія педагогічних наук України – 25 років. Київ : Альфа-Віта, 2017. С. 256-257.
26. Процюк М. Публічна та культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 23. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Частина II. Серія «Політичні науки» / За заг. Ред. В.Г. Ціватого, Н.О. Татаренко. Київ, 2016р. С.21-28.

27. Публічна дипломатія та стратегічні комунікації: визначення концептуальних основ: [//journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewfile/2769chtyvo.org.ua/authors/Vysotskyi_Oleksandr/Publichn...ktsii_Chastyna_I.pdf](http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewfile/2769chtyvo.org.ua/authors/Vysotskyi_Oleksandr/Publichn...ktsii_Chastyna_I.pdf)
28. Розумна О. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи (аналітична доповідь). Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України: зб. Наук.-експерт. Матеріалів / за заг. Ред. О.П. Розумної, Т.В. Черненко. Київ: НІСД, 2016. 92 с.
29. Розумна О. Український інститут як інструмент культурної дипломатії: проблеми і шляхи подолання. Аналітична записка. Київ, 2016. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/ukrainskiy-institutyak-instrument-kulturnoi-diplomatii>.
30. Руднева В. Публічна дипломатія: теоретичні основи застосування нової інформаційно-комунікаційної технології в державному управлінні // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2012. – Вип.1. – С.147-153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_1_18
31. Соціально-відповідальне суспільство: український та європейський контекст розвитку URL: <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/1639121330885591.pdf>
32. Стратегія публічної дипломатії МЗС України: основні напрямки та цілі: Режим доступу: <http://dosfan.lib.uic.edu/usia>.
33. Турчин Я. Електронна дипломатія як важлива складова зовнішньої політики держави. Інформація, комунікація, суспільство 2014: матеріали 3-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2014 (м. Львів, 21-24 травня 2014 року). Львів, Славське: Національний університет «Львівська політехніка», 2014. С. 104–105. URL: ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/24747
34. Турчин Я. Теорія і практика е-дипломатії у міжнародних відносинах. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/>

irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/gileya_2013_74_149.pdf.

35. Українська публічна дипломатія: минуле, сьогодення та перспективи.

Режим

доступу:

http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26035/1/Птащенко_Пастушенко_Курцев_Кулініч.pdf

36. Юнак А. Роль медіа дипломатії у зовнішньополітичних стратегіях України / А. Юнак // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. - 2013. - Випуск 3 (19). - С. 48-52.

37. Chomsky N. Et al. The Cold War and the University toward an Intellectual History of the Postwar Years. New York : New Press, 1997 p.

38. Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting. Focus on FY13 Budget Data [Електронний ресурс] / Eds. Katherine Brown, Chris Hensman // United States Advisory Commission On Public Diplomacy. - 2014. - 262 p. - Режим доступу: <http://www.state.gov/documents/organization/235159.pdf>.

39. Grech O. Virtual Diplomacy. Diplomacy of the Digital Age. – University of Malta, 2006. – P. 37. - [Cited 2-Apr-2012] - Available from <http://uscpublicdiplomacy.org/pdfs/Grech.pdf>.

40. Hayden C. Logics of Narrative and Networks in US Public Diplomacy: Communication Power and US Strategic Engagement / Craig Hayden // The Journal of International Communication. - 2013. - Vol. 19. - No. 2. - P. 196-218

41. Kunczik M. Public Diplomacy and Public Relations / Michael Kunczik, Uwe Weber // Journal of International Communication. – 1994. – Vol. 1. – No. 2. – P. 18-

42. Nye J. S. Soft Power: The Means To Success In World Politics/ Joseph S. Nye, Jr. – New York, NY: Public Affairs, 2004. – 191 p.

43. Sablosky J. A. Recent Trends in Department of State Support for Cultural Diplomacy: 1993- 2002. / <http://www.culturalpolicy.org>

44. Trends in the development of science and practice: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2021/12/TRENDS-IN-THE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-AND-PRACTICE.pdf>
45. Wyszomirski M. J., Dewey P. International Issues in Cultural Policy and Administration: A Conceptual Framework for Higher Education / <http://www.culturalpolicy.org>.
46. Yang A. Beyond a Dyadic Approach to Public Diplomacy: Understanding Relationships in Multipolar World / Aimei Yang, Anna Klyueva, Maureen Taylor // Public Relations Review. - 2012. - Vol. 38. - P. 652-664
47. ВОНАТЯРЕТС, Valentyna; ЯЕНОРОВА, Olena. ‘Український Інститут’ як стратегія формування позитивного міжнародного іміджу України. Історико-політичні проблеми сучасного світу, [S.l.], n. 37-38, p. 228-233, dec. 2018. ISSN 2617-2372. Retrieved from .

Summary

Therefore, today, among all the existing definitions of public diplomacy (and there are a lot of them in the literature) for its implementation in Ukraine, the one chosen by the Ministry of Foreign Affairs as the main coordinating structure for this direction will be the cornerstone and will be reflected in the strategy. Public diplomacy should be considered in the context of strategic communications of the state. accordingly, this direction should be built as a planned consistent systematic communication process initiated by the state to convey certain positions to the public of other states in order to implement its own foreign policy interests through certain communication channels and using available tools.

The growing practical importance of public diplomacy techniques and the increased attention to the topic by leading political scientists are obvious. Therefore, it is all the more important to systematize the approaches, institutions and techniques of public diplomacy in terms of their role in the political process.

It is also noted that in the modern political science there is no single or "classical" definition of public diplomacy and many people understand it as a solo (without coordination with the government) communication of different actors from different countries with each other. However, this interaction can help the state to implement its political projects abroad, but it is not an indispensable part of its foreign policy.

Thus, the main social essence of both public policy and public diplomacy is the process of strengthening the foundations of civil society. In other words, these two phenomena primarily imply the dialogue between the government and civil society actors. This state of affairs increases the possibilities to make progress in establishing mutually beneficial cooperation, cost-effective partnership and solidarity on many vital issues between countries and peoples, as the cultural process is naturally governed by morality

The Ukrainian Institute is a national project of the future. Today the state is not ready to create the Ukrainian Institute as an institution. The Ministry of Culture's lack of understanding of this mission reflects the lack of understanding of the cultural mission in general. The problem of the creation process is the following: lack of synergy of power; misunderstanding of how the resources of cultural and information centers are used; imitation of involvement of the expert community and imitation of public participation in the preparation of accompanying documents, professionalism of the prepared document "Concept of the Ukrainian Institute" based on the institution and analytical base. The process of creating the Ukrainian Institute is an important stage of advocacy of culture, changing the attitude to culture on the part of the state and the community. The expected results of the complex and lengthy process of institutionalization of Ukrainian cultural diplomacy, in addition to the launch of the Ukrainian Institute, is the development of a platform of institutions that will ensure consistent and systematic work in the production of modern images of Ukraine, interesting for potential partners, broadcasting Ukrainian messages in the world, development of cultural communication.

Having studied the types of public diplomacy, we can conclude that public diplomacy is a high communication level of interaction, which includes various strategic communication plans. In addition, it includes all levels of public administration because it is a participant of legal relations of public diplomacy.

Thus, in the past Ukrainian diplomacy and academic mobility were at a very low level. There were not only the resources needed for this, but also the people who could raise the diplomatic vector of development to a qualitatively new level. There were no schools that would teach how to use the word as a modern weapon; there were no mechanisms to explain to the public what is really needed.

Today the situation has changed. Experts believe that in the period from 2015-2019, there was a real breakthrough in Ukrainian diplomacy, especially in public diplomacy, which is a kind of a return to the past. This direction began to

acquire a systemic character due to the active work of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

Ukrainian diplomats represented Ukraine in different countries of the world, explaining that Ukraine needs support, weapons, etc. Public diplomacy played an important role in highlighting the atrocities and tortures by the Russian military in different cities of Ukraine.

The successful development of the Ukrainian cultural diplomacy is conceivable under the condition of the cumulative and systematic approach of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine and the Ministry of Culture of Ukraine, specialized community, volunteers, members of the Ukrainian diplomatic community. It is worth noting that cultural diplomacy in Ukraine is just beginning to be active and now faces many problematic situations, in particular, due to the lack of a unified coordination of work of many cultural centers, lack of one main state strategy. The achievement of a unified Ukraine in the implementation of the policy of cultural diplomacy is perhaps the most important task nowadays, because Ukrainian cultural initiatives that reach the international level should be internally agreed and reflect the general public consensus.

Ukraine's participation abroad is one of the ultimate achievements of the country and the most possible resource for the implementation of Ukraine's foreign policy course. Also, its participation in the implementation of public diplomacy is necessary, since the main function of public diplomacy is to change the negative attitude of people from other countries to the values, traditions and symbols of the state from misunderstanding or rejection to positive. Its success can be observed as a result of whether or not it improves the society of the target country in the eyes of the international group.

In addition, the radicality of the implementation of the public diplomacy plan requires, on the one hand, a full definition of priorities and target audiences, and on the other hand, the creation of appropriate structures subordinated to the foreign ministry of the country, which in Ukraine are recommended quite widely, but

taking into account the fact of more civilized countries, it is worth focusing on improving this system.

As for the current state of implementation of public diplomacy, it is characterized by the presence of state units and communities, but due to the presence of certain factors that prevent effective implementation, Ukraine faces a situation where public diplomacy hides its maximum effectiveness.

It should be noted that it is very important for the country to identify its specific sectors in which diaspora engagement can contribute to further development goals, and to invest resources and policy focus in these sectors to promote institutional cooperation with the diaspora. What these sectors are depends on the iconic, social and economic context of any country.

If we talk about the brand "Ukraine now", it is worth noting that this is the biggest breakthrough in the sphere of cultural and national positioning since independence. relevant information resources, especially the website and social networks, really reveal the beauty, progressiveness, cultural diversity and hospitality of our country.